

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

**ZAMĚŠTNÁNÍ ZAHRANIČNÍCH PRACOVNÍKŮ A JEJICH
POVINNOSTI VE VZTAHU K SOCIÁLNÍMU ZABEZPEČENÍ V
ITÁLII**

(ZAMĚŘENO NA OBLAST TRENTINO-ALTO ADIGE/SÜDTIROL)

Vedoucí práce: Mgr. Jana Šimečková

Autor práce: Lada Šetinová

Studijní obor: Sociální a charitativní práce – kombinované studium

Ročník: čtvrtý

2011

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č.111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáváním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

28.března 2011

Poděkování

Velmi děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Janě Šimečkové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Také děkuji za laskavý a vstřícný přístup.

OBSAH

<i>ÚVOD</i>	6
<i>Teoretická část</i>	8
1. ITÁLIE	8
1.1 Historie	8
1.2 Obyvatelstvo.....	11
2. SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ V ITÁLII	12
2.1 Sociální pojištění	14
2.1.1 Důchodové pojištění.....	14
2.1.2 Nemocenské pojištění.....	16
2.1.3 Úrazové pojištění.....	19
2.1.4 Pojištění pro případ nezaměstnanosti	20
2.2 Sociální zaopatření	21
2.3 Sociální ochrana	21
3. PŘÍCHOD ZAHRANIČNÍCH PRACOVNÍKŮ DO ITÁLIE	23
3.1 Volný pohyb pracovníků v EU.....	233
3.2 Získání zaměstnání v Itálii.....	244
3.3 Pracovní povolení.....	255
3.4 Povinná registrace	255
4. ZVYKLOSTI A PODMÍNKY PRACOVNÍCH VZTAHŮ	277
4.1 Pracovní smlouva	277
4.2 Pracovní doba	288
4.3 Minimální mzda.....	288
<i>Praktická část</i>	3030
5. EMPIRICKÝ VÝZKUM	30

5.1 Cíl výzkumu	30
5.2 Stanovení hypotéz	30
5.3 Metody a techniky výzkumu	31
5.4 Popis výzkumného terénu.....	33
5.5 Výsledky šetření	35
5.6 Interpretace Výsledků výzkumu.....	61
5.7 Verifikace hypotéz.....	66
5.8 Diskuze	68
ZÁVĚR	70
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	71
ABSTRAKT	733

ÚVOD

Důvodem pro zvolení tématu mé bakalářské práce je skutečnost, že již několik let pracuji v Itálii. Nikdy jsem se detailně neinformovala, jak zde funguje sociální zabezpečení pracujících cizinců, vždy jsem si vyřídila jen ty nejnnutnější administrativní povinnosti vztahující se k mému pracovnímu životu. Proto jsem se rozhodla, že se pokusím zmapovat sociální zabezpečení zahraničních pracovníků v Itálii. Chci zjistit, co je jejich povinností, pokud zde chtějí pracovat, jaké zde mají povinnosti a nároky ve vztahu k systému sociálního zabezpečení.

Dnešní doba umožňuje zvláště mladým lidem cestovat za pracovními příležitostmi téměř po celém světě. Díky Evropské Unii je více otevřen pracovní trh a lidé se mohou snáze ucházet z jakýchkoliv důvodů o zaměstnání v členských zemích.

Nepředpokládala jsem, že shánění odborné literatury a odborných zdrojů k tomuto tématu bude obtížné. Itálie je jedním ze zakládajících států Evropské Unie, tudíž jsem se domnívala, že v knihovnách bude literatury dostatek. Ve veřejných knihovnách ale zde moc odborné literatury nenajdete, byla jsem tedy odkázána na centrální knihovnu v Římě, kde jsem si dle instrukcí zarezervovala požadovanou literaturu, ale bohužel z nejasných důvodů jsem ji neobdržela. Spojila jsem se i pomocí elektronické pošty s Velvyslanectvím České republiky v Itálii, kde mě odkázali na spoustu webových portálů, kde mohu vše najít. Poté jsem navštívila Úřad sociálního zabezpečení (INPS), kde mi podali informace, o které jsem žádala a odkázali mě na jejich webové stránky. Brožury či publikace, které jsem zde dostala, byly z roku 2000 a 2002 a byla jsem upozorněna, že ne vše je již aktuální.

I když v Itálii pracuji již několik let, stále moje jazykové dovednosti nejsou natolik zdatné, abych si troufla napsat bakalářskou práci jen z cizojazyčných zdrojů. V českých knihovnách jsem našla také několik pramenů, které jsem použila při psaní této práce, a také několik internetových českých portálů mělo obsáhlé informace o zaměstnávání cizinců v Itálii.

Má práce je rozdělena na dvě části, kdy první část obsahuje čtyři kapitoly, v nichž stručně popisují skladbu obyvatelstva v Itálii, dále přehled sociálního zabezpečení, podmínky vstupu cizinců na pracovní trh v Itálii a obecné zvyklosti pro pracovní proces. V druhé části se chci pokusit zjistit, z jakého důvodu přicházejí cizinci do této země za prací a zda zde vykonávají práci, kterou by vykonávali ve své rodné zemi, zda odpovídá jejich dosaženému vzdělání, pokud chtějí v tomto státě zůstat natrvalo či plánují návrat do své rodné země. Toto vše budu zjišťovat pomocí kvalitativního výzkumu, a to řízeným rozhovorem. Respondenty mi budou zahraniční pracovníci v severní části Itálie, konkrétně v oblasti Trentino-Alto Adige/Südtirol.

V závěru se pokusím vyhodnotit výsledky mého výzkumu, zda se stanovené hypotézy potvrdily, a chtěla bych poskytnout nejzákladnější informace o životních podmínkách zahraničních pracovníků v Itálii.

TEORETICKÁ ČÁST

1. ITÁLIE

1.1 HISTORIE

Historie Itálie se odvíjí od dějin Římské říše, jejímž centrem se stal Apeninský poloostrov, na kterém postupně ovládla všechny kultury (etruskou, italskou, řeckou) a řídila odsud celé středomoří. Po jejím rozpadu se zde vytvořilo několik státních útvarů, které podléhaly vlivům z Pyrenejského poloostrova či západní a střední Evropy. Z oblasti jižní Itálie, Říma a Ravenny se stala Byzanc (Východořímská říše). V 11. století získali část tohoto území (jižní Itálii a Sicílii) Normané a vytvořili zde Království obojí Sicílie, Řím představoval základ církevního státu.¹

V období středověku tvořila města na severu Itálie (Benátky, Janov, Florencie, Milán) samostatné republiky, které patřily k nejvyspělejším v Evropě. Největší rozkvět zažívaly ve 14. a 15. století a i přes oslabení v době italských válek (od r. 1559) se staly kolébkou evropské kultury až do konce 18. století. V této době ovládli sever Itálie rakouští Habsburkové, na jihu vládli Habsburkové španělští. Během francouzské nadvlády na přelomu 18. a 19. století se začínaly formovat myšlenky o sjednocení Itálie, bylo vytvořeno Italské království, jemuž vládla savojská dynastie, a celý proces sjednocení skončil r. 1870 připojením Říma. Roku 1871 se osamostatnil Vatikán.²

Koncem 19. století kolonizovala Itálie část severní Afriky (Eritrea, It. Somálsko) a porazila Habeš. Roku 1882 se Itálie politicky připojila k Německu a Rakousko-Uhersku a založily Trojspolek. Do 1. světové války ale Itálie nakonec vstoupila 24. 5. 1915 na straně Dohody. V meziválečném období zde sílilo fašistické hnutí, do čela totalitního režimu se postavil po r. 1925 ministerský předseda Benito Mussolini a po vzniku osy Berlín-Řím 1936 se Itálie s Německem chystala ke 2. světové válce, do níž Itálie vstoupila

¹ <http://www.info-tour.info/italie/mainframe.htm>

² <http://www.info-tour.info/italie/mainframe.htm>

r. 1940. Italskou kapitulací r. 1943 se země rozdělila na demokratický jih a Italskou sociální republiku na severu.³

18. 6. 1846 vznikla Italská republika a r. 1949 se stala členem NATO. Po hospodářském vzestupu v 50. letech nastala v období 1968 – 1969 krize spojená se stávkami a studentskými bouřemi. Od poloviny 80. let došlo k ekonomickému vzestupu Itálie, a tím se zařadila mezi sedm nejvyspělejších zemí světa (skupina G7).⁴

Itálie je rozdělena na 20 oblastí, tyto oblasti mají své zákony, které slouží jako oblastní ústava. Zákony v každé oblasti jsou schvalovány oblastními radami. Patnáct oblastí má obvyčejné zákony a pět má zvláštní zákony. Mezi těchto pět oblastí patří: Sardinie, Sicílie, Trentino-Alto Adige/Südtirol, Valle d'Aosta a Friuli – Venezia Giulia. Tyto oblasti si udržují mezi 60% – 100% všech odváděných daní. Na oplátku musí financovat zdravotnický systém, školství a veřejnou infrastrukturu.⁵

Výše jmenovaných pět oblastí se stalo autonomními z důvodů lingvistických, kulturních nebo geografických. Oblast Trentino-Alto Adige/Südtirol představuje zvláštní případ. Region sám o sobě je téměř bezmocný a pravomoci udělené zákonem oblasti jsou většinou vykonávány dvěma autonomními provinciemi uvnitř regionu, Trento a Bolzano. V tomto případě oblastní instituce hraje pouze koordinační roli.⁶

„Hlavními hospodářskými odvětvími země jsou cestovní ruch, módní návrhářství, strojírenství, odvětví chemických látek, výroba motorových vozidel a potravinářství. Životní úroveň v severních regionech Itálie je jedna z nejvyšších v Evropě.“⁷

³ <http://www.info-tour.info/italie/mainframe.htm>

⁴ <http://www.info-tour.info/italie/mainframe.htm>

⁵ www.italia.it/en/discover-italy

⁶ www.italia.it/en/discover-italy

⁷ http://europa.eu/abc/european_countries/eu_members/italy/index_cs.htm

Administrativní dělení Itálie

Zdroj: <http://www.map-of-italy.org/italy-map-800.jpg>

1.2 OBYVATELSTVO

Itálie má něco málo přes 60 miliónů obyvatel, je to čtvrtý největší stát patřící do Evropské unie, jeho obyvatelé představují 12% celkového počtu obyvatel EU. Počet cizinců stoupl oproti roku 2009 v roce 2010 o 0,5% na 7%.⁸

Itálie se razantně proměnila v přistěhovaleckou zemi: od roku 2001 stoupl počet nahlášených cizinců o 3,5 milionu, oproti předešlému roku stoupl tento počet skoro o půl milionu. V roce 2010 žilo dobrých 4,5 milionu cizinců v Itálii, toto číslo odpovídá 7% celkových obyvatel. K tomu je odhadováno 0,5 až 1 milion ilegálních cizinců.⁹

Registrovaní cizinci k 1.1. daného roku v Itálii

1970	1980	1991	2001	2008	2009	2010
144.000	289.000	356.159	1.464.589	3.432.651	3.891.295	4.235.059

Zdroj: Istat (Národní statistický institut v Itálii)

Největší počet cizinců bydlí v severní Itálii (62,2%) a ve střední Itálii (25,31%). Jen 12,78% všech cizinců žilo na konci roku 2010 v jižní Itálii. Nejpočetnější cizineckou skupinu představují Rumuni (téměř 900 tisíc), následují Albánci a Marokánci (oba národy okolo 500 tisíc), dále velkou část cizinců zastávají Číňané a Ukrajinci (oba národy něco pod 200 tisíc). Těchto pět skupin tvoří přibližně 50% všech cizinců. Evropští přistěhovalci představují dobrou polovinu zahraničních obyvatel, Afričané těsně pětinu a Asiáté šestinu z celkového počtu cizinců.¹⁰

Podle Národního statistického institutu (Istat) se nezaměstnanost v roce 2009 pohybovala průměrně při 7,8%. V polovině roku 2010 stoupla nezaměstnanost díky působení hospodářské krize na 8,5% a předpokládá se další nárůst. Pro rok 2011 očekávají experti nezaměstnanost v Itálii i přes 10%.¹¹

⁸ Istituto Nazionale Previdenza Sociale. *Sozialpolitische Information Italien*, s. 5.

⁹ Istituto Nazionale Previdenza Sociale. *Sozialpolitische Information Italien*, s. 5.

¹⁰ Istituto Nazionale Previdenza Sociale. *Sozialpolitische Information Italien*, s. 5.

¹¹ Istituto Nazionale Previdenza Sociale. *Sozialpolitische Information Italien*, s. 5.

2. SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ V ITÁLII

„Jedním ze základních principů EU je právo občanů na volný pohyb. Pro oblast sociálního zabezpečení z toho vyplývá povinnost členských států zacházet s migrujícími občany EU stejně jako s vlastními státními příslušníky tak, aby nebyla omezena jejich možnost pracovat v jednotlivých členských zemích. V oblasti sociálního zabezpečení nedochází k harmonizaci národních sociálních systémů členských států, ale pouze k jejich koordinaci. Důvodem je různorodost sociálních systémů těchto zemí, které jsou založeny na odlišných principech a mají i různá institucionální uspořádání. Koordinace ponechává národní předpisy beze změn, to znamená, že rozdíly mezi národními systémy zůstávají. Koordinace nahrazuje pouze ta národní pravidla, která jsou pro migrující občany nevýhodná, a pro tyto případy vytváří EU pravidla vlastní – koordinační.“¹²

„*Koordinace sociálního zabezpečení* je založena na čtyřech základních principech, které pro migrující pracovníky znamenají následující:

- Podle **principu rovného zacházení** podléhají migrující osoby na území členských států stejným povinnostem a užívají stejných výhod jako státní příslušníci dotyčného státu.

- Na základě **principu aplikace právního řádu jediného státu** by nemělo dojít k situaci, že by migrující osoba podléhala právním předpisům více států nebo naopak nebyla pojištěna vůbec. Obecně platí, že se uplatňuje legislativa země, kde zaměstnaná osoba pracuje nebo osoba samostatně výdělečně činná vykonává výdělečnou činnost.

- **Princip sčítání dob pojištění** se využívá v případech, kdy člověk stráví část svého pracovního života v jednom a část v jiném členském státě a přitom nesplní předepsanou dobu pro nárok na dávku v některém z nich. Koordinační nařízení zakotvují ustanovení, která umožňují pro získání nároku na dávky tam, kde to připadá v úvahu, přihlídnout i k dobám pojištění získaným v jiných členských státech.

¹² www.cssz.cz/cz/evropska-unie/socialni-zabezpeceni/

- **Princip zachování nabytých práv** zajišťuje migrujícím osobám výplatu dávek nejenom ve státě, kde získaly na dávky nárok, ale i v kterémkoli jiném členském státě.¹³

„Rozvoj komplexního sociálního zabezpečení se v Itálii datuje do období po 2. světové válce. Principy sociálního státu ovlivnily i novou poválečnou legislativu a byly vyjádřeny v ústavě, která tak garantuje základní práva v oblasti sociálního zabezpečení – ochranu práce, odstranění rozdílu mezi zaměstnaneckým poměrem a samostatnou výdělečnou činností, záruky minimálního příjmu, právo na ochranu zdraví apod. Sociální zabezpečení v Itálii je založeno především na principu obligatorního sociálního pojištění.“¹⁴

„Sociální zabezpečení v Itálii pokrývá většinu občanů. Poskytuje dávky v nezaměstnanosti, v nemoci a mateřství, v případě pracovních úrazů nebo nemocí z povolání, dále starobní, invalidní a pozůstalostní důchody a rodinné přídavky. Všechny instituce provádějící sociální zabezpečení zastřešuje Národní úřad sociálního zabezpečení (Istituto Nazionale di Previdenza Sociale – INPS). Zdravotní pojištění spravuje zdravotní pojišťovna (Servizio Sanitario Nazionale – SSN). Pokud občan jiného členského státu EU má v úmyslu v Itálii pracovat nebo pobývat v této zemi déle než tři měsíce, musí na místním finančním úřadu (Agenzia delle Entrate) zažádat o číslo sociálního zabezpečení (codice fiscale).

Instituce sociálního zabezpečení v Itálii:

INPS (Národní úřad sociálního zabezpečení) – spravuje fondy zaměstnaným osobám a majitelům družstev na italských vysokých školách,

INPADAP (Národní úřad sociálního zabezpečení pro státní zaměstnance) – vykonává stejné funkce jako INPS, ale pouze pro státní zaměstnance a podobné kategorie,

¹³ www.cssz.cz/cz/evropska-unie/socialni-zabezpeceni/

¹⁴ MUNKOVÁ, G. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 143

INAIL (Národní úřad v případech pracovních úrazů) – vyřizuje dohody o úrazech v zaměstnání a při pracovních neschopnostech.¹⁵

„První a nejdůležitější pilíř sociálního zabezpečení – **sociální pojištění** – je v Itálii tvořeno čtyřmi obligatorními součástmi – *důchodovým pojištěním, nemocenským pojištěním, úrazovým pojištěním a pojištěním pro případ nezaměstnanosti*.¹⁶

„Druhým pilířem sociálního zabezpečení je **sociální zaopatření** a konečně posledním **sociální ochrana**.¹⁷

„Příspěvky na sociální zabezpečení platí zaměstnavatel i zaměstnanec v různých výších podle typu podniku a kategorie zaměstnanců. Kromě příspěvků na sociální pojištění (nemocenské a důchodové pojištění) a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti odvádí zaměstnavatelé ještě pojistné na úrazové pojištění a na rodinné přídatky.¹⁸

„Systém sociálního zabezpečení je v Itálii velmi komplikovaný a nepřehledný. Zaměstnavatel odvádí na sociálních odvodech 40 – 45% zaměstnancovy hrubé mzdy v závislosti na typu a velikosti společnosti a pozici zaměstnance. Dvě třetiny odvodu hradí zaměstnavatel, třetinu zaměstnanec.¹⁹

2.1 SOCIÁLNÍ POJIŠTĚNÍ

2.1.1 Důchodové pojištění

„Základní důchodový systém je v Itálii rozdělen na tři části: pro zaměstnance v soukromém sektoru, pro zaměstnance ve veřejném sektoru a pro osoby samostatně

¹⁵ www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/casopis-narodni-pojisteni-c-2-2008-systemy-socialniho-zabezeceni-v-eu---italie.htm

¹⁶ MUNKOVÁ, G. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 144.

¹⁷ MUNKOVÁ, G. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 143.

¹⁸ www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/casopis-narodni-pojisteni-c-2-2008-systemy-socialniho-zabezeceni-v-eu---italie.htm

¹⁹ www.socr.cz/images/prirucka/pdf/it.pdf

výdělečně činné. Vzhledem k rozvinutému systému státních důchodů jsou doplňkové penzijní fondy nepovinné a je do nich zapojeno pouze 8 % obyvatel.²⁰

Starobní důchod

„V Itálii rozlišují tři typy starobních důchodů.

Plný důchod (pensione di anzianità) – je přiznán osobám bez ohledu na důchodový věk, pokud platily příspěvky minimálně 35 let a nyní přestaly pracovat.

Řádný starobní důchod (pensione di vecchiaia) – věk odchodu do důchodu je stanoven na 65 let pro muže a 60 let pro ženy s povinností platit alespoň 20 let příspěvky na sociální zabezpečení. Počítá se z příjmu z posledních 10 let.

Sociální důchod (pensione sociale) – vyplácí se osobám s trvalým pobytem v Itálii, které nikdy neodváděly příspěvky na sociální zabezpečení a nemají žádné příjmy. Jeho výše se v současné době pohybuje kolem 360 eur za měsíc.²¹

Invalidní důchod

„Je přiznáván osobám s plnou a trvalou invaliditou, jestliže odváděly minimálně pět let příspěvky na sociální zabezpečení (z toho tři roky v období pěti let před vznikem nároku na důchod). Pojištěnec je plně invalidní, jestliže jeho schopnost výdělečné činnosti klesla o 100 %. Invalidní důchod je vyplácen doživotně a nepřevádí se na starobní důchod. Souběh plného invalidního důchodu s příjmy z výdělečné činnosti není v Itálii možný.²²

„Na částečný invalidní důchod – přídavek v invaliditě má nárok pojištěnec, jehož schopnost je v důsledku nemoci nebo bezmocnosti dlouhodobě snížena nejméně o 66%.²³

²⁰ www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/casopis-narodni-pojisteni-c-2-2008-systemy-socialniho-zabezeceni-v-eu---italie.htm

²¹ www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/casopis-narodni-pojisteni-c-2-2008-systemy-socialniho-zabezeceni-v-eu---italie.htm

²² www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/casopis-narodni-pojisteni-c-2-2008-systemy-socialniho-zabezeceni-v-eu---italie.htm

²³ MUNKOVÁ, G. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 145.

Pozůstalostní důchod

„Pozůstalostní důchody patří historicky mezi nejstarší dávky sociálního pojištění vyplácené v Itálii. Současná právní úprava rozlišuje tři druhy těchto dávek. Vdovský, příp. vdovecký důchod, jednorázový příspěvek v případě uzavření nového manželství a důchod sirotčí. Vdovský (vdovecký) důchod je vyplácen pozůstalému manželovi a činí 60% přímého důchodu. Jde o dávku testovanou v závislosti na příjmu pozůstalého. Jednorázový příspěvek vyplácený v případě uzavření nového manželství odpovídá 24 měsíčním splátkám vdovského (vdoveckého) důchodu. Konečně sirotčí důchod, který představuje 20% přímého důchodu, je vyplácen na každé pozůstalé dítě mladší 18 let a je vyplácen současně s vdovským příp. vdoveckým důchodem.“²⁴

2.1.2 Nemocenské pojištění

„Z režimu pojištění v nemoci a mateřství vyplývá nárok na tyto dávky:

- nepeněžní dávky (zdravotní péče) v případě nemoci;
- doplňkové dávky. Jde o zvláštní druhy zdravotních dávek;
- peněžní dávky v případě pracovní neschopnosti z důvodu nemoci;
- zdravotní péče a peněžní dávky v případě nepřítomnosti v práci z důvodu mateřství;
- kromě toho existuje zvláštní režim pro případ onemocnění tuberkulózou.“²⁵

„Na dávky v případě nemoci a mateřství mají nárok italští občané a občané ostatních členských států Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska, jestliže bydlí v Itálii a jsou registrováni ve zdravotním středisku svého bydliště (ASL).“²⁶

²⁴ MUNKOVÁ, G. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 145.

²⁵ ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/national_schemes_summaries/ita/2_01_cs.htm

²⁶ ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/national_schemes_summaries/ita/2_01_cs.htm

„Všichni Italové bydlící v Itálii, všechny osoby spadající do systému zdravotní pomoci nebo pojištění v nemoci jiného členského státu, kteří pracují v Itálii, a nezaopatřené osoby, o které se jmenovaní občané starají, mají nárok na *zdravotní péči*.“

Zdravotní péče zahrnuje:

- léčbu praktickým lékařem poskytnutou doma nebo v lékařské ambulanci;
- pediatrickou, porodnickou a gynekologickou péči;
- léčbu lékařskými specialisty (včetně zubní péče) poskytovanou ve státních střediscích a ve střediscích soukromých, která podepsala smlouvu s národní zdravotní správou;
- hospitalizaci (také v případě porodu) ve státních zařízeních (nemocnice, kliniky, atd.) a v zařízeních soukromých, která podepsala smlouvu s národní zdravotní správou;
- léčiva a lékárenské výrobky.²⁷

„*Doplňkové dávky* jsou obvykle nepřímé a je hrazena pouze část nákladů na ně. Jedná se výhradně o lázeňskou léčbu, o zvláštní ortopedickou péči, o protézy a určité instrumentální diagnostické úkony. Aby vám byly doplňkové dávky poskytnuty, musíte místnímu zdravotnímu středisku předložit žádost se stanoviskem ošetřujícího lékaře.“²⁸

„Nemocenské pojištění,, slouží k náhradě příjmů v případě nemoci nebo mateřství a těhotenství u zaměstnanců registrovaných Národní zdravotní službou. Pojistný poměr vzniká dnem nástupu do zaměstnání. *Nemocenské* je poskytováno všem pojištěncům v případě definované sociální události, kterou je nemoc,, a příjemce nemá jiný započitatelný příjem. Podpurná doba činí maximálně 6 měsíců (180 dní) v kalendářním roce. První tři dny pracovní neschopnosti nenáleží nemocenské, výjimky může stanovit kolektivní smlouva. Dalších 21 kalendářních dnů činí výše nemocenského 50% vyměřovacího základu, následující dny již 66%.“²⁹

²⁷ ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/national_schemes_summaries/ita/2_01_cs.htm

²⁸ ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/national_schemes_summaries/ita/2_01_cs.htm

²⁹ MUNKOVÁ, G. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 145-146.

„Pracovník má povinnost dodat doklad o nemoci, proto musí požádat svého ošetřujícího lékaře, aby mu vystavil požadované lékařské potvrzení ve dvou kopiích. První kopii musí pracovník poslat do 48 hodin do INPS (do příslušného sídla podle místa bydliště), k níž připojí prognózu a diagnózu, a svému zaměstnavateli musí poslat druhou kopii, která se týká pouze doby trvání vlastní nemoci.“³⁰

„*Dávky v mateřství* zahrnují lékařskou péči a peněžní dávky..... Mají na ně nárok zaměstnankyně, které povinně přestanou pracovat dva měsíce před datem předpokládaného porodu a po dobu tří měsíců, které následují po datu skutečného porodu. Má na ně nárok i otec, který vykonává práci matky ve zvláštních případech (úmrtí nebo závažné onemocnění matky, matka, která opustí dítě, atd.), dále pak pracovnice, pracovnice samostatně výdělečně činné, příslušnice svobodných povolání a pracovnice zapsané u Gestione separata (tyto poslední kategorie nemají povinnost přerušit práci). Mají na ně nárok pracovnice, které jsou adoptivními matkami, nebo kterým byly svěřeny děti mladší šesti let (osmnácti let u adopcí nebo mezinárodních umístění za účelem adopce), a to maximálně po dobu tří měsíců. Tyto dávky jsou obvykle vypláceny přímo zaměstnavatelem a odečítány od částek příslušejících INPS jako příspěvky. Během prvních osmi let dítěte mají zaměstnaný otec a zaměstnaná matka nárok vzít si pracovní volno, a to dokonce i současně, ale celkově může volno trvat jen jedenáct měsíců. Platí to i pro případ adopce nebo svěřeni. I pracovnice samostatně výdělečně činné mohou využít rodičovské volno, ale jen po dobu tří měsíců prvního roku dítěte a jsou povinny v té době nepracovat. INPS také přiznává přímo samostatně výdělečně činným pracovnicím (rolnice, zemědělské správkyně, řemeslnice a živnostnice zabývající se obchodní činností) denní mateřskou dávku během dvou měsíců předcházejících předpokládanému porodu a po dobu tří měsíců po skutečném datu porodu.“³¹

„*Dávky v případě tuberkulózy* jsou peněžní dávky přiznávané pracovníkům a členům jejich rodiny (manžel, manželka, děti, sourozenci, rodiče a osoby jim postavené naroveň), kteří mají tuberkulózu, a to za určitých podmínek a jestliže pojištěnec může za celý svůj profesní život prokázat alespoň jeden rok odvádění příspěvků. Dotyčné dávky se skládají: z denní dávky během doby léčení, jestliže dotyčná osoba nemá nárok na celý svůj plat;

³⁰ www.ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/national_schemes/national_schemes_summaries/ita/1_general_cs.htm

³¹ http://ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/national_schemes_summaries/ita/2_01_cs.htm

z rekonvalescentní dávky po skončení hospitalizace nebo ambulantního léčení po dobu dvou let, jestliže jejich trvání bylo minimálně šedesát dní; jestliže byla dotyčná osoba léčena ambulantně, nesměla po dobu šedesáti dnů, které však nemusí jít za sebou, vykonávat profesní činnost; z dávky při léčení nebo na obživu, která se vyplácí po dobu dvou let pojištěncům, jejichž schopnost výdělku v zaměstnáních odpovídajících jejich schopnostem je kvůli tuberkulóze snížena nejméně o polovinu a kteří nedostávají stálou běžnou odměnu za plný pracovní úvazek. Tato dávka je vždy po dvou letech obnovitelná, a to bez časového omezení, pokud je vyhověno požadovaným podmínkám. Poukázka na Vánoce je obnovitelná, jestliže je dotyčná osoba příjemcem protituberkulózní pomoci, pomoci zdravotní nebo peněžní, a to i jen jeden den v průběhu prosince.³²

2.1.3 Úrazové pojištění

„Úrazové pojištění (pojištění pro případ úrazu nebo nemoci z povolání) je jednou z nejdéle existujících součástí italského sociálního pojištění. Pojistné platí výhradně zaměstnavatel. Existující seznam nemocí z povolání obsahuje 58 položek v oblasti průmyslu a 27 v zemědělství. Kompenzaci lze však přiznat i v případě nemoci, která v něm není uvedena. Ke vzniku nároku na dávku v případě pracovního úrazu zákon vyžaduje, aby k pojistné události došlo na pracovišti. Výjimku tvoří cesta do nebo ze zaměstnání, při které bylo užito zaměstnavatelova dopravního prostředku.“³³

Dávky při dočasné pracovní neschopnosti

„Nárok na tyto dávky mají zaměstnanci a určité kategorie osob samostatně výdělečně činných. U této pracovní neschopnosti není stanovena žádná minimální doba pojištění Od 4. dne pracovní neschopnosti vyplácí INAIL pracovníkům kompenzaci ve výši 60 % průměrného denního výdělku, od 91. dne se tato částka zvyšuje na 75 %. Také v tomto případě je karenční doba tři dny, v praxi ale zaměstnavatel odškodní zaměstnance v den úrazu plnou výši mzdy a další dva dny min. 60 % výdělku. Průměrná výše mzdy je

³²http://ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/national_schemes_summaries/ita/2_01_cs.htm

³³ MUNKOVÁ, G. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 145-146.

založena na výdělku v posledních 15 dnech před nehodou. Pro určité kategorie pracovníků se dávky počítají ze základu stanoveného rozhodnutím ministerstva.³⁴

Dávky v případě trvalé invalidity

„V Itálii rozeznávají od roku 2000 dva druhy kompenzace:

Kompenzace za nemoc – vyplácí se buď jako jednorázová částka, nebo jako důchod. Výše se počítá na základě věku pojištěného, pohlaví a stupně invalidity. K výši výdělku se nepřihlíží.

Kompenzace za úraz – je založena na průměrném výdělku pojištěnce během roku, který předchází dnu nehody a koeficientu, který je stanoven v právních předpisech.

Pokud je posouzený stupeň invalidity nižší než 6 %, kompenzace se nevyplácí. V případech od 6 do 15 % je kompenzace vyplácena jako celková suma a při stupni invalidity min. 16 % se důchod počítá ze základu obou typů kompenzace.³⁵

2.1.4 Pojištění pro případ nezaměstnanosti

„Podílejí se na něm jak zaměstnanci, tak zaměstnavatelé a jeho výše je odvislá od skutečnosti, zda jde o *úplnou* nebo *částečnou* nezaměstnanost. V případě úplné nezaměstnanosti je třeba ke vzniku nároku na příspěvky v nezaměstnanosti splnit dvě podmínky. První z nich je existence alespoň dvouleté doby pojištění a odvedení 52 týdenních příspěvků během této doby. Druhou představuje povinná registrace u agentury

³⁴ www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/casopis-narodni-pojisteni-c-2-2008-systemy-socialniho-zabezpeceni-v-eu---italie.htm

³⁵ www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/casopis-narodni-pojisteni-c-2-2008-systemy-socialniho-zabezpeceni-v-eu---italie.htm

pro nezaměstnané. Dávky, odpovídající 30% průměrného příjmu, jsou vypláceny po dobu maximálně 180 dní.³⁶

„Pokud tuto podmínku nespĺňuje, ale v předcházejícím roce pracovala alespoň 78 dnů, má nárok na snížené dávky v nezaměstnanosti.“³⁷

„Částečná nezaměstnanost je definována jako snížení příjmu zaměstnance v důsledku omezení výroby, krize nebo restrukturalizace. V těchto případech je vyplácen tzv. doplněk v nezaměstnanosti, o který žádá zaměstnavatel a který je vyplácen nejvýše po dobu 12 měsíců.“³⁸

2.2 SOCIÁLNÍ ZAOPATŘENÍ

„Sociální zaopatření, druhý pilíř italského sociálního zabezpečení, není téměř rozvinut. V současné době existuje na celostátní úrovni pouze několik dávek, jejichž nárokovost není podmíněna ani účastí na sociálním pojištění, ani příjmovým testem. Jedná se o důchod za zásluhy, vyplácený vojenským vysloužilcům, dávky pro invalidní osoby, kterým nevzniká nárok na přiznání invalidního důchodu, příspěvek politickým uprchlíkům – žadatelům o politický azyl, příspěvek pro oběti živelných katastrof. Tyto dva příspěvky jsou hrazeny z rozpočtu ministerstva vnitra. Konečně poslední dávkou sociálního zaopatření je příspěvek pro imigranty, hrazený z rozpočtu oblastí a místních samospráv.“³⁹

2.3 SOCIÁLNÍ OCHRANA

„Sociální ochrana je třetím a posledním pilířem italského zabezpečení. Vedle *sociální pomoci* sem patří *sociální služby*. **Sociální pomoc** poskytuje testované dávky subjektům, které pomoc potřebují, bez participace beneficianta na systému. **Sociální služby** jsou

³⁶ MUNKOVÁ, G. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 146.

³⁷ www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/casopis-narodni-pojisteni-c-2-2008-systemy-socialniho-zabezeceni-v-eu---italie.htm

³⁸ MUNKOVÁ, G. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 146.

³⁹ UNKOVÁ, G. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 146.

druhem sociální péče poskytované konáním (službou) ve prospěch jiné osoby, přičemž tyto služby mohou poskytovat jak veřejnoprávní, tak nestátní subjekty, za předpokladu kontroly státem. Jedná se zejména o služby sociálního charakteru seniorům, dětem, sociálně slabším rodinám, zdravotně postiženým, drogově závislým, apod. Současný systém sociální ochrany v Itálii je podřízen resortu vnitra s výjimkou zdravotní péče, která spadá pod ministerstvo zdravotnictví. Za výplatu dávek jsou odpovědny samosprávné obce, které jsou zmocněny k uzavírání veřejnoprávních smluv s poskytovateli těchto služeb.⁴⁰

⁴⁰ MUNKOVÁ, G. *Sociální politika v evropských zemích*, s. 146.

3. PŘÍCHOD ZAHRANIČNÍCH PRACOVNÍKŮ DO ITÁLIE

3.1 VOLNÝ POHYB PRACOVNÍKŮ V EU

„Volný pohyb osob je jednou ze čtyř základních svobod vnitřního trhu. Volný pohyb osob znamená zejména odstraňování jakýchkoliv právních nebo praktických překážek, které by někomu mohly bránit v přesunu do jiného členského státu, ať už za prací, podnikáním, studiem či třeba turistikou. Volný pohyb osob platí podle shodných pravidel v celé Evropské unii a také v zemích Evropského hospodářského prostoru (tj. v zemích EU a dále v Norsku, na Islandu a v Lichtenštejnsku). Švýcarská konfederace má s EU sjednanou zvláštní bilaterální úpravu obdobného obsahu.“⁴¹

„Základem volného pohybu osob je volný pohyb pracovníků, neboť evropská integrace v rámci vytváření společného trhu začala právě touto skupinou. Volný pohyb pracovníků znamená, že občané Evropské unie a jejich rodinní příslušníci (pokud občan EU/EHP, od něhož odvozují svoje práva, uplatňuje právo volného pohybu) mají stejný přístup na trh práce jakéhokoliv členského státu jako vlastní občané tohoto státu, tedy bez jakýchkoli omezení, povolení nebo dalších podmínek, které vlastní občané plnit nemusí. Stejně zacházení se vztahuje nejen na přístup na trh práce, ale týká se i samotného hledání práce, využívání veřejných služeb zaměstnanosti či nakládání při odměňování nebo propouštění.“⁴²

„Přesné podmínky pro volný pohyb pracovníků byly stanoveny v článku 39 SES následovně:

1) Je zajištěn volný pohyb pracovníků ve Společenství.

2) Volný pohyb pracovníků zahrnuje odstranění jakékoli diskriminace mezi pracovníky členských států na základě státní příslušnosti, pokud jde o zaměstnávání, odměnu za práci a jiné pracovní podmínky.

⁴¹ www.mpsv.cz/cs/1280

⁴² www.mpsv.cz/cs/1280

3) S výhradou omezení odůvodněných veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností a ochranou zdraví zahrnuje právo:

a) ucházet se o skutečně nabízená pracovní místa;

b) pohybovat se za tím účelem volně na území členských států;

c) pobývat v některém z členských států za účelem výkonu zaměstnání v souladu s právními a správními předpisy, jež upravují zaměstnávání vlastních státních příslušníků;

d) zůstat na území členského státu po skončení zaměstnání za podmínek, které budou předmětem prováděcích nařízení vydaných Komisí.

4) Tento článek se nepoužije pro zaměstnání ve veřejné správě.⁴³

3.2 ZÍSKÁNÍ ZAMĚSTNÁNÍ V ITÁLII

Pracovní příležitosti v Itálii jsou otevřené pro všechny občany EU. Nicméně, aby mohlo být uvažováno o práci v Itálii, musí osoba hledající práci zvládat komunikaci s italskými státními příslušníky. Osoba pracující v Itálii má nárok na přesně stejné podmínky jako italský zaměstnanec. Stejně tak rodinní příslušníci mají nárok na stejné výhody jako členové italské rodiny zaměstnance.⁴⁴

Nečlenové EU získávají práci v Itálii obtížněji. Volná místa jsou uvedeny pouze pro nečleny EU, pokud nejsou k dispozici žádní Italové vhodní pro tuto práci. Je také nutné požádat o vstupní vízum z pracovních důvodů (*Visto d'ingresso na motivi di lavoro*) před odjezdem do Itálie. To znamená, že musí mít tato osoba zajištěnou práci předem. Pro získání pracovního víza je třeba zaslat pracovní smlouvu podepsanou zaměstnavatelem na *Ufficio Provinciale del Lavoro* (Provinční úřad práce) a na *Ufficio Stranieri – Questura* (provincie ředitelství policie).⁴⁵

⁴³ JANKŮ, M., JANKŮ, L. *Vybrané kapitoly z práva EU*, s.132.

⁴⁴ www.howtobooks.co.uk/abroad/italy/employment.asp

⁴⁵ www.howtobooks.co.uk/abroad/italy/employment.asp

3.3 PRACOVNÍ POVOLENÍ

„Italská vláda notifikovala Evropské komisi dne 27. července 2006 své rozhodnutí zrušit přechodná období pro volný pohyb pracovních sil. Od tohoto data mohou občané České republiky pracovat na území Itálie **bez pracovního povolení**. Na území Itálie můžete vstoupit s platným cestovním pasem nebo občanským průkazem (se strojově čitelnými údaji, vydávaným od poloviny roku 2000). Doklady by měly být platné po celou dobu pobytu v Itálii.“⁴⁶

„Na základě Dekretu č. 30/2007 nemusí od 11. dubna 2007 občané členských států Evropské unie, kteří chtějí v Itálii pobývat déle než tři měsíce (90 dní), žádat o povolení k pobytu občana Společenství (carta di soggiorno per cittadini comunitari) na oddělení místní cizinecké policie (Questura), tak jak tomu bylo dříve.“⁴⁷

3.4 POVINNÁ REGISTRACE

„Občané EU, kteří pobývají na území Itálie déle než tři měsíce však mají povinnost během těchto tří měsíců nahlásit svůj pobyt na místním obecním úřadě (isciversi all'anagrafe del Comune di residenza). Tato registrace je zpoplatněna 14,62€.

Při hlášení pobytu bude na obecním úřadě předkládat:

- doklad totožnosti (pas, občanský průkaz – se strojově čitelnými údaji, vydávaný od poloviny roku 2000)
- pracovní smlouvu či doklad o studiu či doklad opravňující k podnikatelské činnosti
- v případě, že nebudete v Itálii pracovat, podnikat nebo studovat (budete například doprovázet svého pracujícího manžela/manželku, rodiče, atp.), musíte předložit doklad potvrzující

⁴⁶ www.eurec-prace.cz/prace-v-italii/text.html?id=61

⁴⁷ www.eurec-prace.cz/prace-v-italii/text.html?id=61

dostatek finančních prostředků k životu v Itálii a doklad o zdravotním pojištění.⁴⁸

„Pokud máte v úmyslu v Itálii pracovat nebo pobývat déle než 3 měsíce, potřebujete získat **číslo sociálního zabezpečení**, italsky "codice fiscale". O číslo se žádá na místním finančním úřadu – "Agenzia delle Entrate".⁴⁹

„Občané EU, kteří již mají průkaz o pobytu občana Společenství (carta di soggiorno per cittadini comunitari) vystavený cizineckou policií (Questura) či prostřednictvím pověřených úřadů Italské pošty (Posta Italiana), se musí dostavit na místní obecní úřad a nahlásit svůj pobyt tam. Rodinný příslušník občana EU, který není občanem EU, musí nadále žádat o povolení k pobytu (la carta di soggiorno) na oddělení místní cizinecké policie (Questura). La Carta di soggiorno je platná 5 let od data vydání. Po jejím vydání může rodinný příslušník, který není občanem EU, nahlásit svůj pobyt na místním obecním úřadě (inscrivarsi all'anagrafe del Comune di residenza).⁵⁰

Po zaregistrování na určených úřadech je další povinností, tedy pokud není dohodnuta práce dříve, než dotyčný přijede do této země, zaregistrovat se na úřadu práce (U'cio di Collocamento), kde uchazeč o zaměstnání obdrží pracovní knihu, s kterou dochází pravidelně k osvědčení o nezaměstnanosti.⁵¹

⁴⁸ http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme/italie/

⁴⁹ www.eurec-prace.cz/prace-v-italii/text.html?id=61

⁵⁰ http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme/italie/

⁵¹ Sallustio, A. Sozialporträt Südtirol 2009, s. 56.

4. ZVYKLOSTI A PODMÍNKY PRACOVNÍCH VZTAHŮ

4.1 PRACOVNÍ SMLOUVA

Podle italského občanského zákoníku je pracovní smlouva bilaterální a vzájemně závazná jak pro zaměstnavatele, tak i pro zaměstnance. Itálie je země, která má více typů pracovních smluv, téměř 400. Regulaci jednotlivých pracovních poměrů zaručují vnitrostátní organizace zastupující pracovníky a sdružení zaměstnavatelů tzv. *vnitrostátními kolektivními smlouvami*.⁵²

Základní účely kolektivní smlouvy jsou následující:

- stanoví základní obsah individuálních pracovních smluv v odvětví (obchod, strojírenství, chemický průmysl atd.), a to jak v ekonomickém (mzdy, apod.), tak podle zařazení (organizace, kvalifikace atd.)
- upravuje vztah (pracovní vztahy) mezi subjekty kolektivu.⁵³

Zkušební doba

„Zkušební doba může být dohodnuta v rozsahu maximálně 6 měsíců, 3 měsíce pro pracovníky bez manažerských povinností.“⁵⁴

Dovolená

„Každý zaměstnanec má nárok ze zákona minimálně na 4 týdny dovolené ročně. Ve smlouvě lze dále upravit podmínky čerpání dovolené se souhlasem zaměstnance i zaměstnavatele.“⁵⁵

Výpovědní lhůta

„Délka výpovědní lhůty je určována kolektivními smlouvami. Výpovědní lhůtu lze kompenzovat výplatou mzdy za příslušné období.“⁵⁶

⁵² www.ilcontrattodilavoro.it

⁵³ www.ilcontrattodilavoro.it

⁵⁴ www.eurec-prace.cz/prace-v-italii/text.html?id=61

⁵⁵ www.eurec-prace.cz/prace-v-italii/text.html?id=61

4.2 PRACOVNÍ DOBA

„Zákonem je stanovena 40ti hodinová týdenní pracovní doba. Maximální týdenní pracovní doba nesmí přesáhnout 48 hodin. Pracovní doba musí být upravena v pracovní smlouvě. Typický italský pracovní den začíná v 8.00 nebo 9.00 hod. do 13.00 hod. a od 15.00 hod do 18.00 nebo 19.00 hod., od pondělí do pátku. Pracovní den běžný u nás či v ostatní Evropě, tedy 9.00-17.00 (italsky "orario continuato") s hodinovou obědovou přestávkou se začíná šířit především v severní části Itálie. Čím jedete Itálií níž a čím tradičnější je obchodní či výrobní náplň firmy, tím zakořeněnější je výše popsaná italská tradice. Státní úřady zavírají ve 14.00 hod. Obchody jsou obvykle otevřeny od 8.30 nebo 9.00 hod. do 13.00 hod nebo 13.30 hod. a od 15.30 hod. nebo 16.00 hod. do 19.00 nebo 20.00 hod., ve větších městech bývají obchody otevřeny i přes polední přestávku, pracovní dobu bez přerušení dodržují také obchodní řetězce supermarketů a hypermarketů. Mnoho obchodů, především s potravinami, má jedno odpoledne v týdnu zavřeno. Pravidelně v měsíci srpnu bývají z důvodu tzv. „čerpání celostátní dovolené“ uzavřeny velké průmyslové podniky, úřady, obchodní domy, různé služby občanům. V mnohých soukromých podnicích a menších obchodech je otevírací doba omezená.“⁵⁷

4.3 MINIMÁLNÍ MZDA

„Zákon nestanovuje fixní sazbu určující minimální mzdu. Minimální mzda je stanovena v kolektivních smlouvách pro každé odvětví a obor výkonu práce. Minimální mzda tedy vyplývá ze dvou typů ustanovení a to:

- vyplývající z Národní kolektivní smlouvy
- vyplývající z Kolektivní úmluvy místních odborů

⁵⁶ www.eurec-prace.cz/prace-v-italii/text.html?id=61

⁵⁷ www.eurec-prace.cz/prace-v-italii/text.html?id=61

Výše minimální mzdy se pohybuje okolo 70% průměrné mzdy. Průměrná mzda v současné době činí cca € 1 890.⁵⁸

⁵⁸ http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme/italie/

PRAKTICKÁ ČÁST

5. EMPIRICKÝ VÝZKUM

5.1 CÍL VÝZKUMU

Cílem mé bakalářské práce je zmapovat pracovní příležitosti a sociální zabezpečení cizinců v Itálii, jaké zde mají povinnosti a nároky na sociálním zabezpečení a zda jsou v tomto směru informováni a mají přehled. Dále se pokusím zjistit, z jakého důvodu přicházejí cizinci do této země za prací a zda zde vykonávají práci, kterou by vykonávali ve své rodné zemi, zda odpovídá jejich dosaženému vzdělání apod.

5.2 STANOVENÍ HYPOTÉZ

Hypotéza č. 1 (dále jen H1)

Domnívám se, že důvodem příchodu zahraničních pracovníků do Itálie je zlepšení jejich finanční situace, i když zde nevykonávají práci, která odpovídá jejich dosaženému vzdělání.

K této domněnce jsem dospěla po setkání s několika pracujícími cizinci v mém okolí. Mají středoškolské vzdělání nebo jsou to absolventi vyšších či vysokých škol, ale v Itálii pracují jako pokojské, pomocná síla v kuchyni nebo ve skladu s jablky, kde je třídí podle kvality a velikosti. Tyto pracovní nabídky přijímají, protože jsou z finančních důvodů zajímavé, a tito cizinci nemusí oplývat vysokými jazykovými dovednostmi němčiny či italštiny.

Hypotéza č. 2 (dále jen H2)

Předpokládám, že zahraniční pracovníci v Itálii mají přehled o systému sociálního zabezpečení v této zemi.

Itálie je zemí turistického ruchu a uvedený region, kde probíhal výzkum, patří do oblasti, ve které je velice rozšířené pěstování ovocných stromů, zejména jabloní. Proto sem přicházející cizinci za prací, mají možnost pracovního uplatnění většinou na tzv. sezónu, a je proto nezbytné informovat se, co je třeba dělat v mezisezónní době, kde se zaregistrovat, na co má tato osoba nárok a co je její povinností ve vztahu k sociálnímu zabezpečení.

5.3 METODY A TECHNIKY VÝZKUMU

V rámci bakalářské práce jsem provedla kvalitativní výzkum pomocí techniky řízeného rozhovoru. Řízený rozhovor byl rozdělen na 6 okruhů:

Řízený rozhovor – okruhy

1) osobní data

- pohlaví, věk, národnost

2) rodina

- rodinný stav, děti
- vztahy ke své zemi, kontakt se svými blízkými v rodné zemi
– telefonování, dopisy, cesty domů
- setkávání se se svými "krajany" v této zemi

3) zaměstnání

- vzdělání, doba pracovního pobytu
- získání práce, plný pracovní úvazek – částečný, legální zaměstnání
- odpracované hodiny za týden, přesčasy, noční směny
- práce v oboru či ne, práce odpovídající dosaženému vzdělání
- způsob obdržení výplaty, spokojenost se zaměstnáním
- výčet zaměstnání
- v dané oblasti Itálie 1. zaměstnání
- důvod odchodu ze své rodné země
- proč Itálie
- pracovní zkušenost již v jiném státě než rodném

4) jazyková vybavenost

škola, kurzy apod.

kulturní život – knihy, kino atd. ve svém rodném jazyce nebo běžné používání jazyka daného státu

5) životní podmínky

bydlení, plat

informovanost o nárocích na dávky sociálního zabezpečení

čerpání některých dávek

6) plán do budoucnosti

setrvání v Itálii či jiném státě, ne rodném - proč

návrat do své rodné země - kdy, proč

5.4 POPIS VÝZKUMNÉHO TERÉNU

Oblast Trentino-Alto Adige/Südtirol

„Italsky Alto Adige, německy Südtirol, česky Jižní Tyrolsko. Přestože jsme v Itálii, mluví se tu převážně německy. Může za to celkem nedávná historie, bývalé rakouské Tyrolsko zabrala po porážce v první světové válce Itálie. Region si však zachoval svébytný charakter, ve kterém se mísí vlivy obou kultur.“⁵⁹

„Jako historické území bylo Tyrolsko zformováno v 11. – 13. století. Původně se zde rozvíjely velké državy brixenských a tridentských biskupů (které jim udělili jako říšské léno císařové Jindřich II. a Konrád II.) a šlechtická hraběcí panství (Andechsové). Jádrem Tyrol zformoval rod hrabat z Vintschgaueru (od roku 1230 z Tirolu – hrad nad Meranem). Zemskou svrchovanost na úrovni říšského knížectví dovršil r. 1286 rod Menhardů. Území zažívá ve 14. až 16. století rozkvet, mj. díky těžbě drahých kovů a obchodu s Itálií. Roku 1363 se stává majitelem této země rakouský vévoda Rudolf IV. z vedlejší linie Habsburků. Celé 16. století je ve znamení bojů reformace a protireformace. Roku 1803 byla k Tyrolám připojena území sekularizovaných biskupství brixenského a tridentského. V průběhu 18. století rakouští Habsburkové ovládli rozsáhlá území v Lombardii a posléze i v Toskánsku. Milán se stal význačným centrem jejich moci. Za napoleonských válek připadlo území r. 1805 Bavorsku. Po r. 1814 připadlo zpátky Rakousku. Část svých rozsáhlých držav ztrácejí v důsledku sjednocení Itálie.“⁶⁰

„Do 1. světové války vstupuje Itálie později na straně mocností Dohody a dostává příslib připojení Tyrolska. V roce 1919 na základě mírové smlouvy ze St. Germainu bylo poražené Rakousko nuceno se vzdát části Tyrol jižně od Brenneru, tzv. Jižního Tyrolska. V roce 1923 byly Jižní Tyroly spojeny s Trentinem. Tím začala fašistická asimilační politika poitalšťování. V roce 1948 získala tato oblast autonomní statut. Na základě dohod mezi Itálií a Rakouskem z let 1969 – 1972 byl získán dalších autonomních pravomocí pro Jižní Tyrolsko, které spadá pod region/kraj Trentino – Alto-Adige. V úředním jazyce znamená označení Jižní Tyroly zvláštní politický status oblasti Bolzana, který spočívá v určitém souboru autonomních pravomocí. Jihotyrolští Němci tvoří v kraji

⁵⁹ <http://www.lideazeme.cz/clanek/jizni-tyrolsko-italska-pohoda-a-nemecky-komfort>

⁶⁰ http://www.voltek.cz/dolomity/tyroly/tyroly_popis.htm

několikasettisícovou menšinu. "Německou" a "italskou" část vlastně dodnes tvoří pomyslná hranice – za 1. světové války válečná fronta táhnoucí se Dolomity. Na sever od ní uslyšíte při setkání spíše německé "Griss Gott!", na jih italské "Buon giorno". Němčina je v Jižních Tyrolách dalším úředním jazykem vedle italštiny. Místním parlamentem se sídlem v Bolzanu je zemský sněm. Místní vládou je zemská rada. Předsedou vlády je v podstatě zemský hejtman. Oficiální označení Tyrolsko nese dnes jedna z rakouských spolkových zemí, jejímž sídlem je Innsbruck.⁶¹

Vzorek respondentů

Sběr dat jsem prováděla, jak je již výše uvedeno, v severní Itálii v oblasti nazvané Trentino-Alto Adige/Südtirol (dále jen Alto Adige), kde pracuji. V mém okolí pracuje mnoho cizinců a i přímo ve firmě, kde jsem já zaměstnána. Proto také někteří respondenti, které uvádím, jsou právě mými pracovními kolegy. Dále jsou to přátelé (které jsem tu během mého pracovního pobytu potkala a seznámila se s nimi), kteří byli ochotni mi pomoci při zrealizování mého výzkumného cíle této bakalářské práce. 11 respondentů tvoří výhradně cizinci, 1 respondentka zde uzavřela manželství s místním obyvatelem, 1 respondentka je obyvatelka dané oblasti a 2 respondentky pocházejí z jižní Itálie. Tyto uvádím z důvodu srovnání, zda existují rozdíly v povinnostech a nárocích na sociálním zabezpečení mezi cizinci a obyvateli této země.

⁶¹ http://www.voltek.cz/dolomity/tyroly/tyroly_popis.htm

5.5 VÝSLEDKY ŠETŘENÍ

Natalia

1) osobní data

- 36 let, Běloruska

2) rodina

- rozvedená, bezdětná
- v kontaktu se svými příbuznými v Bělorusku, matku již nemá, kontakt prostřednictvím internetu, dříve telefonem, do své rodné země jezdí jednou za rok na dva měsíce
- v Itálii se setkává spíše s Rusy, má mezi nimi blízké přátele, z Běloruska zde není mnoho lidí

3) zaměstnání

- vyučena švadlenou, v Itálii od roku 2001
- práci zde našla na inzerát v novinách, byl to plný pracovní úvazek – dostala pracovní smlouvu, 40h/týden, pracovala ve skladu, kde třídila jablka a hrušky, výplatu dostávala pravidelně na účet v bance, zde pracovala 5 let, po skončení smlouvy na určitou dobu se rozhodla hledat práci jinde
- 2 měsíce byla bez práce, poté našla práci v jiné obci, ale byla to stejná práce jako předtím, pracovní smlouva na plný pracovní úvazek, asi 25h/týden, výplatu dostávala pravidelně na účet v bance, zde pracovala 3 roky, poté jí tento zaměstnavatel nabídl jinou práci
- nyní pracuje již 2 roky jako skladnice ovoce a zeleniny, která je distribuována rodinám přímo do domácnosti, pracuje 4 dny v týdnu, asi 35h/týden, přesčasy jsou placeny dobře, vše je uvedeno na výplatní pásce, je spokojená s touto prací, práce je na 10 měsíců v roce

- práce odpovídá dosaženému vzdělání, nespadá ale do oboru
- do Itálie odešla za svým mužem – Bulharem, který zde již pracoval
- před rokem 2001 pracovala 5 let v Polsku jako švadlena

4) jazyková vybavenost

- po příchodu do Itálie absolvovala kurz italštiny pro začátečníky, poté se učila sama, nyní se dorozumí velice dobře, němčinu neovládá
- čte knihy ve svém rodném jazyce, ale kino, televizi a časopisy sleduje a čte v italštině

5) životní podmínky

- bydlí v bytě 2+1, nájem činí 600€/měsíc, dostává příspěvek na bydlení 200€/měsíc, nárok měla až po pěti odpracovaných letech, dříve není možné, každý rok musí dokládat smlouvy o nájmu a čistý příjem
- plat činí přibližně 1000€/měsíc, záleží na počtu oddělaných hodin
- informace o nárocích na dávky sociálního zabezpečení má jen ohledně příspěvků na bydlení a pokud jí skončí pracovní smlouva, nyní již ví, jaké má povinnosti a nároky ohledně sociálního zabezpečení a co vše za dokumenty a potvrzení potřebuje
- v období mezi pracovními smlouvami, pobírá příspěvek v nezaměstnanosti
- v období, kdy hledala v roce 2006 dva měsíce práci, pobírala dávky sociální pomoci, již neví, jak se přesně dávka jmenovala, a v té době nevěděla, jak zde sociální zabezpečení funguje, poradila jí známá, evidovat se na úřad práce nešla

6) plán do budoucnosti

- momentálně žije sama, pokud to tak zůstane, v důchodovém věku se chce navrátit do Běloruska, pokud si najde partnera, záleží, co bude pro oba lepší

Olga

1) osobní data

- 41 let, Ruska

2) rodina

- vdaná, 3 děti – 18 let, 12 let, 2 měsíce
- se svou rodinou v Rusku je v kontaktu přes internet a často telefonuje domů, domů jezdí jednou za rok na 3 – 4 týdny
- je zde mnoho Rusů, přátelí se s nimi, s místními v kontaktu moc není, spíše manžel

3) zaměstnání

- základní vzdělání, je zde od roku 2006
- práci ve skladu s ovocem a zeleninou zde našla přes známého manžela, částečný pracovní úvazek, pouze dopolední směna – měla v té době malé děti 20h/týden, později pracovala na plný pracovní úvazek 35 – 40h/týden
- zaměstnání odpovídá dosaženému vzdělání
- výplatu dostávala na účet v bance, spokojena s prací byla
- nyní je na mateřské dovolené se 3. dítětem
- manžel dostal v roce 2006 v Itálii pracovní nabídku, proto sem přišla s ním a s dětmi, předtím žili 7 let ve Švýcarsku, kde byla na mateřské s 2. dítětem a poté pracovala několik málo hodin týdně jako uklízečka v penzionu, legálně
- odejít z Ruska se rozhodli kvůli finančnímu zajištění, v cizině si vydělají více peněz než u nich doma

4) **jazyková vybavenost**

- jazykový kurz němčiny ani italštiny neabsolvovala, má základní znalosti německého jazyka, běžnou komunikaci zvládá, italsky neumí
- knihy čte ve svém rodném jazyce, televizi sleduje přes satelit – pouze ruské pořady, do divadla či kina zde nechodí

5) **životní podmínky**

- bydlí v bytě 3+1, nájem činí 950€/měsíc
- nyní pobírá dávku v mateřství (celková částka 1500€ se rozpočítá do období, ve kterém pobírá matka tuto dávku), tedy měsíčně pobírá kolem 250€, manžel vydělává měsíčně přibližně 2000€, je sportovním trenérem
- dostává příspěvky na děti od státu, celkem činí tato částka kolem 320€ na všechny děti
- na příspěvek na bydlení nemá ještě nárok, žije zde s rodinou 4,5 roku (nárok na tuto dávku je až po pěti letech pobytu zde)
- o sociálním zabezpečení v Itálii je informována, ví, na co vše má nárok, co potřebuje a co je její povinností v tomto směru

6) **plán do budoucnosti**

- momentálně s manželem plánují návrat do Ruska asi do pěti let, pokud by se nevrátili do své rodné země, zůstanou v Itálii, do jiného státu jít nechtějí

Luboš

1) **osobní data**

- 30 let, Slovák
-

2) rodina

- svobodný, bezdětný
- na Slovensko jezdí asi jednou za dva měsíce na prodloužený víkend, jinak je s rodinou a přáteli v kontaktu přes internet
- má zde mnoho kamarádů ze Slovenska (v této oblasti Itálie je mnoho pracujících Slováků), navštěvují se, přátelí se s nimi

3) zaměstnání

- absolvoval střední průmyslovou školu, v Itálii pracuje necelý rok
- získal zde zaměstnání jako skladník přes známého, který zde již několik let pracuje, pracuje na plný pracovní úvazek, je to legální zaměstnání, smlouva je na 10 měsíců v roce
- za měsíc odpracuje 180 – 220h, přesčasy jsou dobře placené, vše je rozepsáno na výplatní pásce, výplatu dostává pravidelně na účet do banky, je spokojen s prací
- zaměstnání neodpovídá dosaženému vzdělání
- přišel do Itálie z důvodu výdělku finančních prostředků na založení své firmy na Slovensku
- před 4 roky sem do Itálie (oblast Alto Adige) přijel na 3 týdny na sběr jablek, dostal pracovní smlouvu
- v jiném dalším státě nepracoval

4) jazyková vybavenost

- žádný kurz němčiny ani italštiny neabsolvoval, němčinu se naučil v průběhu studia, dorozumí se velice dobře
- televizi zde sleduje slovenskou díky satelitu, čte převážně ve svém rodném jazyce, občas si koupí časopis v němčině
-

5) **životní podmínky**

- bydlí ve starším bytě od firmy, kde platí měsíčně symbolický poplatek 50€, dále jednou za dva měsíce 30€ za plyn
- plat měsíčně činní 1400€, záleží na odpracovaných hodinách
- příspěvek v nezaměstnanosti pobírá na Slovensku, po skončení smlouvy odjíždí na Slovensko, kde zůstává, pokud mu nezačne nová pracovní smlouva, mohl by čerpat tuto dávku i zde v Itálii, ale nevyzná se v sociálním zabezpečení, je pro něj jednodušší vyřídit si vše v rodné zemi

6) **plán do budoucnosti**

- plánuje zde zůstat maximálně 5 let, poté se chce vrátit na Slovensko a založit si vlastní firmu

Jan

1) **osobní data**

- 37 let, Slovák

2) **rodina**

- ženatý, 2 děti
- rodina žije na Slovensku, je s nimi v každodenním kontaktu přes internet, často jim volá, jezdí jednou za měsíc na víkend domů, v létě je 2 měsíce doma a v zimě 3 – 4 týdny
- setkává se zde výhradně s krajany ze Slovenska, má tu mezi nimi mnoho přátel

3) **zaměstnání**

- absolvoval střední ekonomickou školu, v Itálii je od roku 2005

- získal zde práci přes známého jako skladník ve firmě, kde se skladují a třídí jablka, legální zaměstnání má na 10 měsíců v roce, plný pracovní úvazek – 40h/týden, přesčasy málokdy, vše je uvedeno na výplatní pásce, výplatu dostává pravidelně na účet v bance, je spokojen se zaměstnáním
- zaměstnání neodpovídá dosaženému vzdělání
- v letech 1996 – 1998 měl sezónní práci v Miláně jako zedník
- v roce 1998 pracoval na jihu Itálie v Kalábrii 6 měsíců, sběr citrusových plodů
- v oblasti Alto Adige je poprvé
- odešel do Itálie z důvodu finančního zlepšení životní situace, chtěl jednoznačně do Itálie, líbí se mu zde, není to relativně velká vzdálenost od jeho rodné země, dorozumí se zde
- pracoval také v jiných zemích, roku 1997 tři měsíce sklízel citrusové plody v Řecku, v roce 2000 pracoval dva měsíce jako údržbář v jedné firmě ve Švédsku, v roce 2001 pracoval jako zedník šest měsíců v Německu

4) jazyková vybavenost

- žádný kurz italštiny či němčiny neabsolvoval, italsky se naučil sám, dobře se dorozumí
- sleduje italskou televizi, čte v rodném jazyce

5) životní podmínky

- bydlí v bytě 3+1 od firmy ještě s jedním svým známým ze Slovenska, nájem symbolický 100€/měsíc, plat činní 1300€/měsíc
- nyní je již informován o sociálním zabezpečení v Itálii, pobírá zde přídatky na děti, příspěvek na zaopatření nemocného syna a podporu v nezaměstnanosti – výši dávek nesdělil

-

6) plán do budoucnosti

- nechce zůstat v Itálii, chce se vrátit kvůli rodině domů, odhaduje, že ještě asi 5 let zůstane, vše záleží na zdravotním stavu syna, jeho léčba je finančně náročná

Marek

1) osobní data

- 33 let, Čech

2) rodina

- ženatý, bezdětný
- manželka pracuje také v Itálii, s ostatními z rodiny je v kontaktu často přes internet nebo jim telefonuje, jezdí asi jednou za měsíc na víkend domů, někdy i častěji, v létě je tři týdny doma a o Vánocích dva týdny
- v okolí mnoho pracujících z Čech není, zná pouze dva, s nimi se přátelí, jinak má přátele mezi místními a setkává se s několika lidmi ze Slovenska

3) zaměstnání

- vyučen autoelektrikářem, v Itálii je od roku 2003
- získal zde zaměstnání jako skladník přes známého z Čech, nyní je vedoucí ve skladu, pracuje na plný úvazek, smlouvu má na 11 měsíců v roce, týdně odpracuje kolem 50 – 55 hodin, výplatu dostává pravidelně na účet v bance, je spokojen se zaměstnáním
- před třemi roky se rozhodl odejít z této firmy a vyzkoušet jinou práci, pracoval 4 měsíce ve firmě se zahradním nábytkem jako montér – špatná zkušenost (přesčasy placené méně než běžně odpracované hodiny a "na černo"), poté se vrátil do původní firmy

- zaměstnání odpovídá dosaženému vzdělání, nespadá však do oboru
- odešel do Itálie, aby si zde vydělal nějaké finanční prostředky na koupi či postavení svého domu
- další pracovní zkušenosti v jiném státě než rodném nemá

4) jazyková vybavenost

- jazykové kurzy němčiny či italštiny neabsolvoval, německy se naučil sám, nyní se domluví i italsky
- televizi sleduje přes satelit ve svém rodném jazyce, občas si přečte noviny a časopisy v němčině

5) životní podmínky

- bydlí s manželkou v bytě 3+1 od firmy za symbolický poplatek 100€/měsíc, v zimě platí přibližně 300€ za topení, plat činní kolem 1500€/měsíc
- informován o sociálním zabezpečení moc není, ví, že zde může pobírat podporu v nezaměstnanosti, ale podporu v nezaměstnanosti pobírá v Čechách, je to pro něj jednodušší, zvláště, pokud odjíždí po skončení pracovní smlouvy do Čech

6) plán do budoucnosti

- setrvání v Itálii ani v jiném státě neplánuje, chce žít v Čechách, kde má rodinu a kde vlastní rodinný dům
- návrat do Čech plánuje po doopravení svého domu, odhaduje odchod z Itálie asi do tří let

Kefsere

1) osobní data

- 37 let, Albánka

2) rodina

- vdaná, 2 děti – 15 let, 11 let
- žije zde se svou rodinou, v kontaktu s rodinou v Albánii je, telefonují si, jezdí do Albánie jednou za rok na 2 měsíce
- je zde mnoho jejích krajanů, s několika i pracuje, přáteli se s nimi, s místními je jen v pracovním kontaktu

3) zaměstnání

- vzdělání má základní, je zde od roku 2003
- nynější zaměstnání získala v roce 2005 na inzerát v novinách ve skladu, kde třídí jablka, je to částečný pracovní úvazek – legální, asi 25h/týden, pracovní smlouva na 10 měsíců
- výplatu dostává pravidelně na účet v bance, je spokojena se zaměstnáním
- předtím pracovala jako pokojská na několik hodin týdně, nelegální zaměstnání, výplatu dostávala osobně za každý odpracovaný týden, takto pracovala asi 2 roky, vystřídala celkem asi 6 hotelů
- zaměstnání odpovídá dosaženému vzdělání
- do Itálie odešla s rodinou z důvodu větší možnosti získat zaměstnání a zlepšit si finanční situaci, Itálie není daleko od Albánie
- v jiném státě než v Itálii nepracovala

4) jazyková vybavenost

- žádné jazykové kurzy neabsolvovala, italsky se naučila postupně sama (italština je velmi podobná jejímu rodnému jazyku), dorozumí se dobře
- sleduje televizi ve svém rodném jazyce i italské programy, nečte, pouze občas časopis v italštině

5) **životní podmínky**

- bydlí v bytě 3+1, nájem činí 850€/měsíc, plat činí 800€/měsíc, příspěvek na bydlení okolo 200€/měsíc
- informovanost o sociálním zabezpečení je velmi dobrá
- pobírá přídavky na děti, podporu v nezaměstnanosti v období mezi pracovními smlouvami, příspěvek na bydlení, jelikož manžel nepracuje (pouze příležitostně a nelegálně)

6) **plán do budoucnosti**

- v Itálii chce zůstat, dokud děti nebudou výdělečně činné a samostatné v tomto směru
- návrat do Albánie plánuje asi za 8 – 10 let, má tam svůj vlastní byt a rodiče, o které se bude muset v budoucnu postarat

Ferrina

1) **osobní data**

- 35 let, Albánka

2) **rodina**

- vdaná, 2 děti – 8 let a 3 roky
- většina z rodiny je zde, s ostatními je v častém kontaktu přes internet, dříve jen telefonicky, v létě jezdí na 2 měsíce domů
- s příbuznými, kteří pracují v Alto Adige se často navštěvují, s manželovým bratrem a bratrancem mají společné bydlení, má mnoho přátel mezi krajany zde a navštěvují se

3) **zaměstnání**

- střední škola s maturitou – servírka

- přišla sem za svým manželem, který zde pracuje 14 let, ona je tu 10 let

- nyní pracuje jako pokojská asi 15h/týden – pracovní smlouva, někdy vypomáhá v jiném hotelu v kuchyni (nelegální pracovní příležitost – asi 5h/týden)

- zaměstnání neodpovídá dosaženému vzdělání

- výplatu dostává na účet v bance pravidelně, za nelegální zaměstnání dostává peníze vždy na konci týdne

- před narozením 1. dítěte pracovala jako pokojská, po skončení mateřství pracovala většinou nelegálně několik hodin v týdnu, vykonávala různé práce, uklízela, pečovala o staré lidi, hlídala děti, také pracovala několik měsíců jako servírka, po narození 2. dítěte začala pracovat jako pokojská v hotelu, kde je dodnes

- odešla z Albánie za svým manželem, také z důvodu finančního zajištění do budoucna

- v jiném státě než v Itálii a rodné zemi nepracovala

4) jazyková vybavenost

- absolvovala kurz italštiny pro začátečníky, dále se učila sama, umí velice dobře italsky, německy se nedomluví

- sleduje jak italskou, tak albánskou televizi, čte italskou literaturu

5) životní podmínky

- bydlí v bytě 3+1, který patří zaměstnavateli jejího manžela, ale platí nájem odpovídající velikosti bytu (protože v bytě bydlí i osoby, které pracují v jiné firmě než manžel), nájem činí 650€/měsíc, plat činní 600€/měsíc, dále za práci "na černo" dostane 200€/měsíc

- informace o nárocích a povinnostech ve vztahu k sociálnímu zabezpečení má

- pobírá přídavky na děti, pobírala dávky v mateřství, příspěvek na bydlení pobírala, pokud bydleli v bytě pouze sami s manželem, nyní vedou společnou domácnost s dalšími dvěma osobami, které pracují legálně na plný úvazek, a tudíž je tedy jejich celkový příjem dostačující a nemají na tuto dávku nárok

6) **plán do budoucnosti**

- plánuje zůstat v Itálii, ale v důchodovém věku se vrátí zpět do Albánie, před rokem si koupila s manželem byt v rodné zemi

Lída

1) **osobní data**

- 39 let, Češka

2) **rodina**

- rozvedená, bezdětná

- odešla sem za manželem, rodinu má v Čechách, telefonuje si s ní, jezdí jednou za 3 měsíce na několik dní domů

- s Čechy v Itálii příliš v kontaktu není (moc jich zde není), setkává se i pracuje spíše se Slováky, ale moc přátel mezi nimi nemá

3) **zaměstnání**

- vystudovala vysokou školu – zemědělskou fakultu, v Itálii je od roku 2005

- našla si zde práci sama na inzerát jako pokojská, směnný provoz, pracovní smlouva na 8 měsíců v roce

- týdně odpracuje 65 hodin, když je třeba, pomáhá i v kuchyni, spokojená není, volno má jeden den v týdnu

- výplatu dostává pravidelně na účet v bance

- zaměstnání neodpovídá dosaženému vzdělání
- je to jediné zaměstnání, které zde v Itálii vykonávala
- do Itálie odešla za svým manželem, lákala ji vyšší finanční odměna než v Čechách
- před deseti lety pracovala 4 roky jako pečovatelka v Anglii

4) **jazyková vybavenost**

- žádný jazykový kurz neabsolvovala
- sleduje místní televizi, jinou možnost nemá, čte ve svém rodném jazyce nebo v angličtině, má základní znalosti němčiny, italsky neumí vůbec

5) **životní podmínky**

- bydlí v jedné místnosti v hotelu, kde pracuje, nájem neplatí, na stravu má nárok zdarma, pokud je ve službě, plat činí 1800€/měsíc
- informace o sociálním zabezpečení v Itálii má dobré, mnoho informací se dozvěděla od kolegyní z práce
- po skončení pracovní smlouvy odjíždí do Čech, kde se eviduje na pracovním úřadě a pobírá sociální dávku v nezaměstnanosti

6) **plán do budoucnosti**

- musí zůstat v Itálii ještě několik let, dokud nesplatí půjčku na byt, kterou musí po rozvodu splácet sama
- chce se vrátit do Čech, kde má rodinu a zázemí

Andrea

1) **osobní data**

- 36 let, Slovenka

2) rodina

- rozvedená, 2 děti – 16 a 11 let
- na Slovensko jezdí často, má tam rodiče, před dvěma lety byly i její děti ještě na Slovensku, nyní již žijí zde s ní a chodí zde do školy, žije zde i její sestra, s rodiči je v telefonickém kontaktu
- má zde mnoho přátel ze Slovenska, přátelí se i s místními, žije zde s přítelem z Bulharska

3) zaměstnání

- absolvovala Vyšší odbornou školu cestovního ruchu, v Itálii je od roku 2002
- získala zde práci na inzerát jako servírka v hotelu v lyžařském středisku, měla legální pracovní úvazek na sezónu, pracovala 60h/týden, jeden den v týdnu měla volno, výplatu dostávala pravidelně na účet v bance
- v létě pracovala na plaveckém stadionu jako obsluha baru – legální pracovní úvazek na směnný provoz, odpracovala kolem 50h/týden
- poslední 3 roky zde pracuje jako obsluha občerstvení na čerpací stanici, celoroční pracovní smlouva – pracuje na turnusy, kolem 160 – 180 h/měsíc
- zaměstnání neodpovídá dosaženému vzdělání
- pracovní zkušenosti v Itálii jen v dané oblasti
- odešla sem z finančních důvodů, kdy po rozvodu zůstala se dvěma dětmi v podnájmu sama
- v jiném státě než rodném a nyní v Itálii nepracovala

4) jazyková vybavenost

- v rámci svého studia na vyšší škole studovala němčinu, angličtinu a francouzštinu, kurz italštiny absolvovala po příchodu do Itálie

- běžně komunikuje italsky i německy, uvádí, že již převážná část její komunikace s přáteli není slovenština, sleduje italskou televizi, čte italsky i německy, nedělá jí problém ani jeden jazyk

5) **životní podmínky**

- bydlí v pronajatém bytě 2+1 se svými dětmi a přítelem, nájem činí 730€/měsíc, plat má ve výši 1850€/měsíc, dostává spropitné, které činí až 300€ měsíčně
- je informována o sociálním zabezpečení
- pobírá příspěvky na děti, pokud dříve nějaký čas nepracovala, vyřídila si příspěvek v nezaměstnanosti a příspěvek na bydlení

6) **plán do budoucnosti**

- momentálně plánuje zůstat v Itálii nastálo, až dospějí děti, nechá na nich, aby se rozhodly, zda zde zůstanou, či odejdou do jiného státu nebo se vrátí na Slovensko

Eva

1) **osobní data**

- 33 let, Polka

2) **rodina**

- svobodná, bezdětná
- do Polska jezdí asi jednou za 3 měsíce, s rodinou si telefonuje, nebo jsou v kontaktu přes internet, pracuje zde i její matka
- je v kontaktu s Poláky, kteří zde pracují, setkává se s nimi a přáteli

3) **zaměstnání**

- absolvovala střední školu obchodní, zde v Itálii je od roku 2005

- zaměstnání našla přes inzerát, pracuje jako pokojská v hotelu – legální zaměstnání na 9 měsíců v roce
- za týden odpracuje kolem 55 hodin, vše je uvedeno na výplatní pásce a peníze dostane na účet do banky, je spokojena s prací
- zaměstnání nedopovídá jejímu dosaženému vzdělání
- do Itálie odešla, protože zde pracovalo několik jejích známých a chtěla si finančně vylepšit svoji situaci
- od příchodu do Itálie vykonává stále stejnou práci ve stejném hotelu, jen občas zaskočí za nemocnou kamarádku nebo známou v jiném hotelu, pracuje zde bez smlouvy, a je tedy tato práce nelegální, peníze dostává okamžitě po odpracování směny do obálky
- v jiném státě než Itálii a rodné zemi nepracovala

4) jazyková vybavenost

- jazykový kurz neabsolvovala, německy umí ze školy, italsky se nedorozumí
- sleduje televizi v němčině, chodí do kina na německy mluvené filmy a literaturu čte ve svém rodném jazyce

5) životní podmínky

- bydlí v bytě 3+1 se svou matkou a ještě jednou známou, nájem činí 600€/měsíc, plat činí 1250€/měsíc
- je informována ohledně nároků a povinností v sociálním zabezpečení
- v období mezi pracovními smlouvami pobírá dávky v nezaměstnanosti, i když v tomto období občas najde nějakou nelegální pracovní možnost přivýdělku

6) plán do budoucnosti

- plánuje návrat domů do Polska, až splatí půjčku na koupi auta a zařídí si byt v Polsku, odhaduje návrat asi za pět let

Rudolf

1) osobní data

- 36 let, Čech

2) rodina

- svobodný, bezdětný
- do Čech za rodinou jezdí asi jednou za rok, v kontaktu je s nimi telefonicky nebo přes internet
- je v kontaktu s několika Čechy pracujícími zde, ale spíše se setkává se Slováký

3) zaměstnání

- absolvoval gymnázium, vysokou školu – policejní nedostudoval, v Itálii pracuje od roku 1999
- získal zde zaměstnání přes známého, který zde již pracoval, pracuje v zemědělství jako sadař, pracovní smlouvu má na 11 měsíců v roce, jeden měsíc prodává vánoční stromky na trhu – vše legálně na pracovní smlouvu
- týdně odpracuje 55 hodin, v sezóně sběru jablek i o deset hodin více
- výplatu dostává pravidelně na účet v bance, pokud má více přesčasů než 40 hodin měsíčně, jsou mu tyto hodiny vypláceny "na ruku"
- zaměstnání neodpovídá dosaženému vzdělání
- od příchodu do Itálie pracuje stále u stejného zaměstnavatele

- chtěl získat pracovní zkušenosti v jiném státě, naučit se jazyk a lákala ho finanční pracovní odměna v tomto státě a možnost si do budoucna něco našetřit

- v jiném státě než rodném a v Itálii nepracoval

4) **jazyková vybavenost**

- jazykové kurzy neabsolvoval, základy němčiny měl ze školy, ostatní se naučil zde a italsky se také dorozumí velice dobře

- sleduje českou televizi přes satelit, do kina nechodí, odbornou literaturu týkající se jeho koníčku čte v rodném jazyce

5) **životní podmínky**

- bydlí v bytě 2+1 se svou slovenskou přítelkyní, nájem činí 550€/měsíc, plat má průměrně kolem 1800€/měsíc

- je celkem informovaný o nárocích a povinnostech na sociálním zabezpečení, co potřebuje, ví

- žádné dávky sociálního zabezpečení nepobírá a nikdy zde nepobíral

6) **plán do budoucnosti**

- v Itálii zůstat nechce, až našetří na koupi bytu, chce odejít se svou přítelkyní na Slovensko

- předpokládá návrat asi za 3 roky

Elvira

1) **osobní data**

- 56 let, Němka

2) rodina

- vdaná za Tyrolana, bezdětná
- je v telefonickém kontaktu se svými rodiči a sourozenci v Německu, již tři roky tam nebyla, dříve jezdila jednou ročně na měsíc, nyní oni jezdí za ní
- z Německa nikoho v Itálii nezná, přátelí se s místními

3) zaměstnání

- má střední odbornou školu s maturitou – obor kadeřnice, pracuje zde od roku 2002
- získala zde práci přes úřad práce, kde se po příchodu do Itálie hned zaevidovala, pracovala ve skladu s jablky, týdně odpracovala 40 hodin, legální zaměstnání
- po dvou letech přestoupila do skladu s bio-ovocem a bio-zeleninou v této firmě, kde týdně odpracovala asi 30 hodin, výplatu dostávala pravidelně a na účet v bance
- po nedorozumění se dvěma Slováký v této firmě raději odešla a našla si práci ve své vesnici, kde montovala kliky k dřevěným oknům – práce na směny i noční – nebyla spokojená
- po půl roce dostala nabídku vrátit se zpět do skladu s bioprodukty, kde pracuje dodnes, za týden odpracuje kolem 30 hodin, pracovní smlouvu má na 10 měsíců
- zaměstnání neodpovídá dosaženému vzdělání
- do Itálie odešla za svým mužem, kterého poznala zde na dovolené, a po pěti letech známosti se rozhodla sem přistěhovat
- pracovní zkušenosti má i ze Švýcarska, kde kontrolovala v jedné firmě kvalitu zpracování pánských oděvů – asi 3 roky, a poté zde 2 roky uklízela v hotelu

4) **jazyková vybavenost**

- jako rodilá Němka nemá zde v severní Itálii problémy s komunikací, literaturou či kulturním životem (kino, divadlo), italsky neumí a učit se nechce

5) **životní podmínky**

- bydlí v bytě 2+1, který je ve vlastnictví jejího manžela, služby kolem bytu stojí měsíčně kolem 300€, plat činí kolem 1000€ za měsíc
- její přehled o sociálním zabezpečení je jen v oblasti nezaměstnanosti
- v období mezi pracovními smlouvami čerpá dávky v nezaměstnanosti

6) **plán do budoucnosti**

- vrátit do Německa se nechce, cítí se jako místní, je tu vdaná a spokojená

2 ITALSKÉ RESPONDENTKY A 1 TYROLKA PRO POROVNÁNÍ:

Silvia

1) **osobní data**

- 40 let, Italka – Apulia

2) **rodina**

- vdaná, 2 děti – 24 let a 17 let
- v této oblasti Itálie je se svou rodinou, své rodiče a sourozence má v Apulii, je s nimi telefonicky v kontaktu, dvakrát do roka jezdí na jih domů, v létě na 2 měsíce, v zimě na 2 týdny

- v severní Itálii je mnoho pracujících z Apulie, přátelí se s nimi, s místními příliš ne (mezi místními "Tyroláky" a Italy není moc přátelský vztah), nevyhledává jejich společnost

3) **zaměstnání**

- dosažené základní vzdělání, poté otěhotněla, v severní Itálii je od roku 1998

- nynější práci našla prostřednictvím agentury pro zprostředkování práce, má pracovní smlouvu na 10 měsíců v roce, odpracuje týdně asi 35 hodin, v tomto zaměstnání je již pět let, dále má vedlejší nelegální práci jako uklízečka v obchodě – asi 4 hodiny týdně

- výplatu dostává pravidelně na účet do banky, vydělané peníze z vedlejší pracovní činnosti dostává na konci každého týdne osobně

- v jiné oblasti severní Itálie než v této nepracovala, pracovala zde 9 měsíců ve firmě, ve které montovala součástky k elektrickým kuchyňským spotřebičům, dále 1 rok montovala součástky pro motorová vozidla, jinak byla s dětmi doma a nepracovala, občas pracovala na pár hodin jako uklízečka v hotelu či obchodě (nelegálně)

- zaměstnání odpovídá dosaženému vzdělání

- do Alto Adige přišla za prací a za finančním zlepšení své životní situace, na jihu Itálie je málo pracovních příležitostí (pokud najdete zaměstnání, není jisté, že dostanete pravidelně a vůbec zapláceno, pracovní smlouva není běžná)

4) **jazyková vybavenost**

- německý kurz neabsolvovala, ani se učit němčinu nechce, základní komunikaci v němčině ale ovládá

- čte italsky, sleduje italské pořady v televizi, a pokud může, němčině se vyhýbá

5) životní podmínky

- bydlí v bytě 4+1 s manželem a s dcerami, jedna dcera má již svoji rodinu, nájem činí 900€ měsíčně, plat činní 1100€ za měsíc a za vedlejší práci dostane měsíčně téměř 200€

- přehled o nárocích a povinnostech na sociálním zabezpečení má

- nečerpá žádné sociální dávky, nemá na ně nárok, ani v období mezi pracovními smlouvami nemá nárok na dávku v nezaměstnanosti (manžel již 14 let vlastní svoji firmu, předtím byl nucen odejít do Německa, aby finančně zajistil rodinu, v Apulii Silvia vlastní rodinný domek, který zdělila po rodičích a který rekonstruuje)

- nikdy nečerpala žádné sociální dávky, pouze dávky v mateřství s druhým dítětem, když se jí narodilo první dítě, neměla na dávku nárok (neměla odpracováno požadované období, aby mohla tuto dávku čerpat), její rodiče vlastnili dům, museli se tedy o ni postarat a později, když první dítě bylo větší, si našla zaměstnání – samozřejmě nelegální, aby měli jako mladá rodina z čeho žít – říká, že to bylo těžké období

6) plán do budoucnosti

- zde na severu Itálie v žádném případě nechce zůstat, nelíbí se jí zde, mentalita lidí je jiná

- doufá, že do dvou let dokončí rekonstrukci domu a budou se moci vrátit do Apulie

Patrizia

1) osobní data

- 24 let, Italka – Apulia

2) rodina

- žije s přítelem, 1 dítě – 3 roky

- své rodiče i sestru má také v této oblasti, s ostatními je v kontaktu telefonicky nebo přes internet, do Apulie jezdí jednou do roka na 1 – 2 měsíce

- má zde spoustu známých mezi lidmi pocházejícími z jižních regionů Itálie, přátelí se převážně s těmito lidmi, s místními si moc nerozumí

3) **zaměstnání**

- střední škola – pečovatelka, v severní Itálii od roku 1998, kdy navštěvovala ještě školu

- první zaměstnání v této oblasti bylo v roce 2003 jako pečovatelka – 1,5 roku na plný úvazek, poté pracovala jako prodavačka v jednom supermarketu

- nyní pracuje již skoro rok ve firmě s bio-zeleninou a bio-ovoce, pracovní smlouvu má na 10 měsíců v roce, za týden odpracuje kolem 30 hodin, je zde spokojená, výplatu dostává pravidelně na účet v bance

- nynější zaměstnání neodpovídá dosaženému vzdělání

- odešla na sever Itálie se svými rodiči (matka zde hledala zaměstnání), dostudovala zde, a poté hledala zaměstnání

- v jiném státě nepracovala

4) **jazyková vybavenost**

- umí pouze italsky, němčinu se učit odmítá

- sleduje pouze italské pořady v televizi, čte italskou literaturu, kino navštěvuje, pouze pokud je uveden film v italštině

5) **životní podmínky**

- bydlí se svým přítelem a dítětem u rodičů a sestry v bytě, nájem neplatí, platí jej rodiče, občas přispívá na stravu, plat činí kolem 900€ měsíčně

- o nárocích a povinnostech na sociálním zabezpečení má přehled
- čerpala jen sociální dávku v mateřství, na jiné dávky nemá nárok
- žádala o příspěvek na bydlení v době, kdy bydlela v podnájmu se svým přítelem a malou dcerou, dávka jí nebyla přiznána, její rodiče vydělávají dostatek peněz a vlastní nemovitost, aby jí finančně vypomohly, na příspěvek v nezaměstnanosti také nemá ze stejných důvodů nárok

6) plán do budoucnosti

- nechce zde setrvávat, ale musí, dokud její dítě bude nezaopatřené a nebude samo výdělečně činné, na jihu je práce nejistá a ani s bydlením to v této oblasti není jednoduché
- do jiného státu také odchod neplánuje, těší se v budoucnu zpět na jih, chce našetřit a opatřit si v Apulii nějaké bydlení, minimálně 15 let zůstane zde

Agnes

1) osobní data

- 47 let, Tyrolka

2) rodina

- rozvedená, žije s přítelem, 2 dospělé děti
- přátelí se s místními, zná se dobře i s několika cizinci zde, ale kontakty s "pravými Italy" nevyhledává

3) zaměstnání

- má základní vzdělání, pracuje od svých 15 let
- práci vždy našla na inzerát nebo přes známé, většinou sezónní práce a na pracovní smlouvu – jako pokojská či servírka v hotelu nebo restauraci

- asi 2x si našla na nějaké období nelegální práci v hotelu jako pokojská

- nyní pracuje již rok ve skladu s bio-ovocem a bio-zeleninou, odpracuje zde 35 hodin za týden, pracovní smlouva na 10 měsíců v roce, výplatu dostává na účet v bance, má ještě vedlejší zaměstnání – legální, o víkendu pomáhá v kuchyni v restauraci v horách, přibližně 80 hodin za měsíc

- zaměstnání odpovídá dosaženému vzdělání

- v jiném státě nepracovala

4) jazyková vybavenost

- ve škole se učila jak německy, tak italsky, více ovládá němčinu

- přednost dává komunikaci v němčině, televizní pořady sleduje v němčině, časopisy, noviny a knihy čte v němčině

5) životní podmínky

- bydlí v bytě 2+1 s přítelem, nájem činí 700€/měsíc, plat činí 1000€ za měsíc a za vedlejší příjem činní plat 800€ za měsíc

- přehled o sociálním zabezpečení má

- momentálně žádné sociální dávky nečerpá, dříve pobírala sociální dávky v mateřství, během krátkého období, kdy zůstala s dětmi sama po rozvodu, měla nárok na příspěvek na bydlení, a do doby, než se její děti osamostatnily, pobírala sociální příspěvky na děti

6) plán do budoucnosti

- odchod do jiného státu za prací neplánuje, je spokojená s tím, jak žije

5.6 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

1) osobní data

Mezi dotazovanými bylo 8 žen, 4 muži a dotazovaní respondenti pro srovnání, tedy respondenti italské národnosti, byli 3 ženy. Věk výše uvedených se pohybuje mezi 30 – 40 lety, pouze jedna žena z Tyrolska uvedla věk 47 let a další respondentka 56 let. Co se týče národnosti, tak 3 dotazovaní pocházejí z Čech, 3 ze Slovenska, 2 z Albánie, 1 z Běloruska, 1 z Ruska, 1 z Polska a 1 z Německa.

2) rodina

Polovina respondentů, tedy 6, je ve svazku manželském (1 respondent uvedl, že manželka s dětmi žijí ve své rodné zemi, pouze on jezdí do Itálie za prací), 3 dotazovaní jsou svobodní, ale žijí zde s partnerem, zbylí 3 jsou rozvedení. 2 respondentky italské národnosti jsou vdané, třetí žije s partnerem v bytě u svých rodičů.

5 respondentů uvedlo, že má 2 děti, ostatní jsou bezdětní. Italské respondentky uvedly ve dvou případech 2 děti a v jednom případě 1 dítě (tato respondentka by ráda měla další dítě, ale bohužel si druhé dítě z finančních důvodů momentálně dovolit nemůže – oba partneři musí pracovat, aby pokryli měsíční výdaje na bydlení, školku, stravu apod.).

Kontakty se svou rodinou v rodné zemi respondenti udržují většinou prostřednictvím internetu nebo telefonu. 6 respondentů navštěvuje svoji rodnou zemi několikrát za rok, 5 respondentů jezdí jednou do roka do své rodné země, 1 respondentka již nejezdí vůbec za svou rodinou, rodina jezdí sem za ní. Respondentky z jihu Itálie jezdí dvakrát do roka za svou rodinou, občas přijede rodina na výlet sem do Tyrolska za nimi.

Kromě jedné respondentky se zde ostatní dotazovaní setkávají se svými "krajany" a přáteli se s nimi. Několik respondentů uvedlo, že je v přátelském kontaktu jen s "krajany" nebo i s jinými cizinci a mezi místními nemají žádné přátele. I dvě italské respondentky uvedly, že se zde setkávají jen s italskými přáteli, přátele mezi obyvateli Tyrolska nemají a ani nevyhledávají. Podobně je tomu u respondentky z Tyrolska, má přátele mezi

Tyrolany a i několik mezi zdejšími zahraničními pracujícími, ale italské přátele nemá a nikdy neměla.

3) zaměstnání

Pouze dva respondenti mají dosažené vzdělání jen základní, 2 respondenti jsou vyučeni v nějakém oboru, 6 respondentů má středoškolské vzdělání, z nichž jeden začal studovat vysokou školu, ale z důvodu těžké dopravní nehody studium ukončil, dále 1 dotazovaný absolvoval vyšší odbornou školu a 1 respondent uvedl vysokoškolské vzdělání. Jedna respondentka z jihu Itálie uvádí základní vzdělání a druhá dosažené střední vzdělání, Tyrolka má pouze vzdělání základní.

Dotazovaní pracují v severní Itálii v rozpětí mezi 5 – 10 lety, pouze jeden respondent zde pracuje krátce, jen jeden rok, a naopak jeden dotazovaný zde žije a pracuje již 12 let. Italské respondentky uvedly pracovní pobyt v Tyrolsku 13 let a 8 let, Tyrolka za celý svůj život nepracovala jinde než v severní Itálii.

5 respondentů našlo zaměstnání přes inzerát, šesti dotazovaným pomohl při hledání zaměstnání známý a v jednom případě šlo o zprostředkování zaměstnání úřadem práce. Jedna respondentka je momentálně na mateřské dovolené. U třech respondentů se jedná o legální zaměstnání a pracovní úvazek částečný, kde jeden uvádí ještě nelegální pracovní příležitost. U 8 dotazovaných jde o zaměstnání na plný pracovní úvazek a ve všech případech se jedná o legální zaměstnání. 6 respondentů z těchto osmi uvedlo, že jsou v jejich zaměstnání běžné i přesčasové hodiny, které jsou legálně vypláceny a uvedeny na výplatní pásce. Není tomu tak v každé firmě, 1 respondent uvedl zkušenost, kdy přesčasové hodiny byly vypláceny "na černo" a dokonce byly ohodnoceny finančně méně než běžné hodiny. Tyrolka má legální zaměstnání na částečný pracovní úvazek, zbylé dvě italské respondentky taktéž, ale jedna z nich uvádí ještě nelegální zaměstnání několik hodin týdně. Výplatu dostává většina na účet v bance, pokud se jedná o nelegální pracovní příležitost, je finanční odměna vyplácena osobně "na ruku" na konci každého týdne.

8 respondentů vykonává zaměstnání, které neodpovídá jejich dosaženému vzdělání, vykonávaná práce je především práce skladníka, neboli tzv. třídičky ovoce, jak je zde v Itálii běžné. 4 dotazovaní mají základní vzdělání nebo jsou vyučeni v nějakém oboru.

4 respondenti uvádí, že jejich dosavadní zaměstnání je první zaměstnání v regionu Alto-Adige v severní Itálii, jedna respondentka je na mateřské dovolené, ale před mateřskou dovolenou pracovala od příchodu do Itálie ve stejné firmě. Pro ostatních 7 respondentů není dosavadní zaměstnání první pracovní příležitostí v regionu Alto-Adige.

Důvodem odchodu 10 respondentů ze své rodné země do Itálie za pracovní příležitostí bylo finanční zlepšení jejich životní situace a u většiny těchto respondentů došlo k rozhodnutí se pro pracovní možnost právě v Itálii díky náhodné nabídce od známého, u dvou respondentů bylo důvodem následování svého partnera. U dvou italských respondentek byla důvodem odchodu do severní Itálie také lepší finanční skutečnost, i když u jedné tomu bylo ještě v době, kdy plnila povinnou školní docházku a toto rozhodnutí učinili její rodiče. Dnes zde zůstává ze stejných důvodů (jak říká, musí, i když nechce).

5 respondentů uvedlo pracovní zkušenost v jiném státě než rodném a Itálii. Ostatní dotazovaní mají pracovní zkušenosti jen z Itálie, dvě italské respondentky i Tyrolka taktéž.

4) jazyková vybavenost

Pouze 3 respondenti absolvovali po příchodu do Itálie kurz italštiny pro začátečníky, dále se učili sami, nyní se dorozumí velice dobře, německý jazyk ovládá jen jeden z nich díky studiu na škole ve své rodné zemi. 3 respondenti mají znalosti němčiny ze školy a jejich komunikace v tomto jazyce je velmi dobrá, italsky umí pouze jeden z nich. 3 dotazovaní mají znalosti italského jazyka velice dobré, naučili se ho sami, jeden z nich ovládá dobře i německý jazyk. 2 respondenti ovládají jen základní znalosti německého jazyka, jeden z nich zvládá navíc ještě anglický jazyk, který zde občas také upotřebí, zejména v turistické sezóně. Z italských respondentek má základní znalosti německého jazyka pouze jedna. Dotazovaná Tyrolka ovládá oba jazyky velice dobře.

9 dotazovaných odpovědělo, že četba knih a ostatní literatury probíhá v jejich rodném jazyce, z nichž 2 respondenti občas přečtou časopis nebo noviny v německém jazyce a jeden v italském jazyce. 2 respondenti čtou pouze v italštině nebo v němčině, v rodném jazyce nečtou již vůbec nic. Poslední respondent, jelikož je rodilý Němec, čte literaturu v německém jazyce a navštěvuje kulturní akce a sleduje televizní pořady pouze

v německém jazyce. Sledování televize v rodném jazyce uvedlo 6 respondentů, z nichž jeden sleduje i italské pořady. 4 dotazovaní uvedli sledování televizních pořadů v italském jazyce, jeden z nich uvedl sledování i televizních pořadů v německém jazyce. Jeden respondent navštěvuje kino s představeními v německém jazyce (zde v Tyrolsku existují dva typy kin, jeden typ, kde se uvádějí programy pouze v německém jazyce, a druhý typ kina, kde je vše uváděno v italštině) a televizní pořady sleduje taktéž jen v německém jazyce.

5) životní podmínky

7 respondentů žije v pronajatém bytě, kde nájem činí u těchto dotazovaných od 550 – 950€/měsíc, záleží na velikosti bytu a lokalizaci. 2 respondenti z těchto sedmi pobírají příspěvek na bydlení. 3 dotazovaní uvedli, že bydlí v bytě, který patří jejich zaměstnavateli, a za nájem platí symbolickou částku 50 – 100€/měsíc. Jedna respondentka bydlí v hotelu, kde pracuje, v jedné místnosti a sociální zázemí má společné s dalšími 8 spolupracujícími. Neplatí žádný nájem. Jedna dotazovaná bydlí v bytě, který je ve vlastnictví jejího manžela, výdaje za služby okolo bytu činí kolem 300€/měsíc. 2 italské respondentky bydlí v bytě, kde výše nájemného činí 900€ za měsíc. Nájemné platí pouze jedna, a to matka. Před rokem bydlela mladší respondentka s partnerem ve svém pronajatém bytě, žádala o příspěvek na bydlení, ale nebyl jí přiznán z důvodu dostatečného finančního zajištění jejich rodičů, dokonce i prarodičů a bylo zjišťováno, zda někdo z její rodiny nevlastní nějakou nemovitost. Dále byl důvodem pro nepřiznání této sociální dávky i fakt, že otec této respondentky vlastní svoji firmu. Po neúspěšném žádání o příspěvek na bydlení byla tato respondentka nucena z finančních důvodů nastěhovat se zpět i se svým partnerem a dvouletým dítětem ke svým rodičům. Tyrolka bydlí v bytě, kde nájem činí 600€ měsíčně.

Plat u dotazovaných, kteří mají částečný pracovní úvazek (4 respondenti), činí od 800 – 1000€ měsíčně, závisí na počtu odpracovaných hodin. U sedmi respondentů činí měsíční mzda od 1250 – 1800€ za měsíc, taktéž závisí na počtu odpracovaných hodin, pouze dvě respondnetky pracující jako obsluha občerstvení a pokojská uvedly, že jejich měsíční mzda je fixní, nezáleží na počtu odpracovaných hodin. Respondentka pracující jako obsluha občerstvení ještě uvedla, že k jejímu měsíčnímu platu dostane okolo 300€

jako spropitné od zákazníků. U dvou italských respondentek a jedné tyrolské respondentky činní plat částečného pracovního úvazku od 800 – 1100€ měsíčně, záleží na počtu odpracovaných hodin. U jedné italské dotazované, která vykonává ještě jedno zaměstnání, ale nelegální, činní měsíční příjem přibližně 200€ měsíčně.

8 respondentů uvedlo, že má celkový přehled o sociálním zabezpečení zde v Itálii a vědí, jaké jsou jejich nároky a povinnosti k němu. 2 respondenti mají přehled v oblastech sociálního zabezpečení, které se vztahují k jejich pracovním a životním skutečnostem. Ostatní dva respondenti nemají přehled o sociálním zabezpečení v Itálii, ale pokud nepracují zde v Itálii z důvodu ukončení pracovní smlouvy, odjíždí do své rodné země a žádají o sociální dávky v této zemi. Italské respondentky a jedna Tyrolka uvedly, že vědí, na co mají nárok a jaké jsou jejich povinnosti vztahující se k sociálnímu zabezpečení.

4 respondenti nepobírají a nikdy nepobírali sociální dávky v Itálii, pokud jim skončí pracovní smlouva, 3 z nich odjíždějí do své rodné země a čerpají dávky v nezaměstnanosti v této zemi. 8 respondentů uvedlo, že pobírali podporu v nezaměstnanosti zde v Itálii, příspěvek na bydlení pobírají 2 respondenti, dříve tento příspěvek pobírali taktéž 2 respondenti, 5 respondentů pobírá příspěvek na nezaopatřené dítě a jeden z nich ještě sociální příspěvek na zaopatření nemocného dítěte. Tyrolská respondentka žádné sociální dávky nepobírá, pouze v nezaměstnanosti. Dříve samozřejmě pobírala dávky v mateřství, přídatky na děti (nyní jsou již její děti dospělé), krátce čerpala i příspěvek na bydlení. Italské respondentky nemají nárok na podporu v nezaměstnanosti a ani na příspěvek na bydlení z důvodu dostatečného finančního zajištění v jejich rodině. Měly nárok čerpat pouze dávky v mateřství.

6) plán do budoucnosti

7 respondentů plánuje návrat do své rodné země v rozpětí 3 – 10 let, plánují ještě našetřit peníze či splatit určité půjčky, a poté se vrátit ke své rodině nebo založit svoji rodinu. 2 respondenti uvedli, že zde v Itálii chtějí zůstat, ale jeden z nich přesto plánuje odchod v důchodovém věku do své rodné země. 1 respondent chce po nějaké době odejít z Itálie do jiné země než rodné, a to do země, odkud pochází jeho přítelkyně. 1 respondent uvedl, že momentálně neví, zda zde zůstane, vše závisí na okolnostech, zda zůstane sám nebo si najde partnera. Poslední respondentka, která zde v Tyrolsku uzavřela manželství s místním

obyvatelem, neplánuje odchod z této země, cítí se jako místní, chce zde žít se svým manželem. Jedna italská respondentka uvedla, že plánuje odchod na jih Itálie asi do dvou let, až dokončí rekonstrukci svého domu. Nechce zde zůstat, není to pro ni lehké zde v severní Itálii žít, je zde odlišná kultura, velice se těší domů na jih. Druhá italská respondentka plánuje návrat do svého rodného kraje přibližně za 15 let, nejraději by odjela hned, ale nedovoluje jí to jejich životní situace, má malou dceru, dole na jihu je práce málo a je nejistá. Zde má větší možnosti najít zaměstnání, vydělat si a uživit sebe i rodinu.

5.7 VERIFIKACE HYPOTÉZ

Cílem šetření byly 2 hypotézy.

H1: Domnívám se, že důvodem příchodu zahraničních pracovníků do Itálie je zlepšení jejich finanční situace, i když zde nevykonávají práci, která odpovídá jejich dosaženému vzdělání.

Kromě 2 respondentů (Natalie a Elvira) zbylých deset shodně odpovědělo, že odešli do zahraničí cíleně za vidinou lepšího finančního výdělků a zlepšení jejich finanční situace. U jednoho z těchto deseti nebylo hlavním důvodem pouze zlepšení finanční situace, uvádí i jiné důvody, jako je naučení se jazyka a poznání nové kultury.

Také respondentky z jihu Itálie (Silvia a Patrizia) uvádějí, že pracovní příležitost zde v severní Itálii je pro ně velkým finančním přínosem.

U osmi z dvanácti dotazovaných respondentů neodpovídá jejich zaměstnání dosaženému vzdělání (Luboš, Jan, Ferrina, Lída, Andrea, Eva, Rudolf a Elvira), u ostatních respondentů je dosažené vzdělání základní nebo jsou vyučeni v nějakém oboru.

I u italských respondentek pro porovnání je jedna (Patrizia), která by mohla vykonávat a také dříve vykonávala povolání, které vystudovala. Nyní pracuje jako skladnice, tudíž její zaměstnání také neodpovídá dosaženému vzdělání.

Obě části Hypotézy č. 1 se potvrdily.

H2: Předpokládám, že zahraniční pracovníci v Itálii mají přehled o systému sociálního zabezpečení v této zemi.

Z dvanácti dotazovaných respondentů má 8 respondentů (Olga, Jan, Kefsere, Ferrina, Andrea, Lída, Eva a Rudolf) celkový přehled o sociálním zabezpečení a o nárocích a povinnostech plynoucích z něj. Dva další respondenti (Natalia a Elvira) mají přehled v oblastech sociálního zabezpečení, které se vztahují k jejich pracovním a životním skutečnostem. Ostatní (Luboš, Marek) moc informací v tomto směru nemají, ale například nároky na podporu v nezaměstnanosti uplatňují ve své rodné zemi.

Všechny tři respondentky (Silvia, Patrizia, Agnes), které uvádím pro porovnání, mají přehled o systému sociálního zabezpečení.

Hypotéza č. 2 se potvrdila.

5.8 DISKUZE

Během výzkumu jsem dospěla k několika zajímavým skutečnostem. Lidé odcházející za prací do jiného státu často bydlí v nedůstojných podmínkách, teprve po nějakém čase je jejich úroveň bydlení o něco lepší. Moji respondenti žijí a pracují v Itálii již několik let, tudíž měli časem možnost najít a zajistit si důstojnější podmínky pro život. Já sama a i několik mých přátel jsme měli možnost hned po příchodu do Itálie pocítit ne zrovna přívětivé chování místních k nám. Mé první ubytování (od mého zaměstnavatele) bylo v jedné místnosti, která se nacházela vedle garáže rodinného domu, byla to vlhká místnost s jedním okénkem na sever, bez topení, bez nábytku, jen dvě palandy. Ostatní věci jsme si museli s manželem zařídit sami, i když nám bylo původně sděleno, že dostaneme zařízený pokoj se sociálním zázemím a kuchyňkou. Co se mých přátel týče, někteří na tom nebyli zpočátku lépe, byli ubytováni i po dvanácti lidech v jedné místnosti. Nikoho nezajímalo, že si nemáte jak uvařit, jak zatopit.

Až po nějaké době jsme dostali nabídku od našeho zaměstnavatele na lepší ubytování, přidělil nám byt, který byl v hrozném zdevastovaném stavu a který jsme skoro půl roku dávali do pořádku. Ale i přes to vše nás zde většina zůstala a s vidinou lepšího finančního zabezpečení v budoucnu jsme tohle vše vydrželi. Překvapilo mne, co vše jsme někdy schopni a ochotni podstoupit, aby se naše budoucnost, třeba i daleká, o něco zlepšila. Stále se zde na severu Itálie nechá vydělat více peněz než v zemích, odkud sem lidé přicházejí za prací. Převážná část těchto zahraničních pracovníků plánuje návrat po určité době zpět do své rodné země.

Obecně je postoj k cizincům na severu Itálie velice odměřený. Na úřadech si to samozřejmě pracovníci nemohou dovolit, zodpoví vše, na co se tážete, popřípadě vás odkáží na jiný zdroj informací. Pokud se chcete lépe informovat v sociálním zabezpečení, bude vám poskytnuto mnoho informací. Co se týče pracovních příležitostí, v dnešní době není tak snadné najít zde práci (jako před několika lety), zaměstnavatelé začínají upřednostňovat místní občany, začínají si vybírat i cizince s určitou státní příslušností. Ne vždy jsme si tu my, cizinci, udělali dobré jméno.

Podle výsledků výzkumu je zřejmé, že zahraniční pracovníci zde v Itálii nevykonávají práci odpovídající jejich vzdělání. Otázkou ale zůstává, a mohl by to být námět na další

zpracování či rozšíření této bakalářské práce, z jakého důvodu tomu tak je, zda jsou za tuto skutečnost zodpovědní sami zahraniční pracovníci nebo zda na této skutečnosti mají podíl místní zaměstnavatelé nebo vůbec pracovní trh v Itálii.

Velkým překvapením pro mě bylo zjištění, že pokud místní žádají o dávky sociálního zabezpečení, je analyzována celá rodina, rodiče, dokonce i prarodiče, jaké mají příjmy, co vše vlastní, kde bydlí atd. Ale pokud o dávky žádá pracující cizinec, tato analýza tak dalece nezasahuje a dávky jsou jim většinou přiznány. Myslím si, že pro mladé občany Itálie takovýto systém není spravedlivý.

Dalším překvapujícím faktem, i když nebyl předmětem výzkumu mé bakalářské práce, se pro mě stala rivalita mezi místními Tyrolany a Italy. Historie Itálie napomohla tomuto nesváru, který zde existuje i po několika desetiletích. Dokonce bych řekla, jak je vidět zde kolem nás, že nyní se ještě více prohlubuje. Na ulicích visí plakáty: „Tyrolsko není Itálie“. Tyrolany by nejvíce potěšilo odtržení se od Itálie a vyhlášení jejich samostatnosti. I já osobně se v práci setkávám s netolerancí k druhé "skupině". Uvedu pár příkladů: Tyrolané nebudou poslouchat italské rádio ani sledovat italské televizní pořady a naopak. Komunikace mezi dvěma Italy je hlučná, Tyrolany irituje. Pokud vstoupí do obchodu Ital a pozdraví „Buon giorno“, není mu odpovězeno, i když převážná část Tyrolanů italský jazyk ovládá.

Výsledky výzkumu potvrdily obě zadané hypotézy, které jsem si stanovila.

ZÁVĚR

Proč dnes lidé cestují za prací několik set i tisíc kilometrů? Chtějí poznat jinou kulturu, naučit se cizí jazyk, vydělat si více peněz? Dnešní doba umožňuje všem lidem volný pohyb za prací téměř po celém světě. Hlavně díky Evropské unii zde máme snazší cestu hledat pracovní příležitosti a získávat zkušenosti i v zahraničí. Jak jsem již v úvodu napsala, i já jsem se rozhodla odejít za prací do jiné země, abych se naučila jazyk, poznala jinou kulturu, více se osamostatnila a dokázala si, že se o sebe dokážu postarat a v neposlední řadě si samozřejmě finančně přilepšit.

V mé bakalářské práci jsem se pokusila o stručný popis Itálie, zejména její historie a skladby obyvatelstva, dále jsem se snažila o zmapování sociálního zabezpečení v Itálii, popsat, jaké nároky a povinnosti k němu pro pracující osoby plynou. V dalších dvou kapitolách seznamuji s informacemi, které je nutné znát, pokud jsme se rozhodli odejít za pracovní příležitostí právě do Itálie.

Cílem praktické části mé bakalářské práce bylo pomocí řízeného rozhovoru získat konkrétní informace od zahraničních pracovníků v Itálii. Zjišťovala jsem, jaké zde mají životní podmínky, zda jsou s nimi spokojeni, dále jaký mají přehled o svých nárocích a povinnostech ve vztahu k sociálnímu zabezpečení a co je vedlo k tomu, aby opustili svůj domov a hledali pracovní uplatnění v jiném státě. Jako respondenty jsem si vybrala několik mých spolupracovníků a také několik mých přátel. V závěru praktické části jsem se pokusila získané informace od mých respondentů shrnout a verifikovat se stanovenými hypotézami.

Myslím si, že cíl mé práce se do určité míry podařilo naplnit. Samozřejmě by se v tomto tématu dalo dále podrobněji pokračovat. Bylo by také zajímavé srovnat poznatky o zahraničních pracovnících ve dvou různých regionech v Itálii nebo se pokusit o srovnání životních podmínek obyvatel Tyrolska s životními podmínkami Italů žijících a pracujících mimo tuto oblast Itálie. Možná bude tato práce zajímavým základem a najde se někdo, kdo by se pokusil o zpracování závěrečné práce výše uvedeným směrem.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

Instituto Nazionale Previdenza Sociale. *Sozialpolitische Information Italien*. Roma: NISF, 2010.

JANKŮ, M., JANKŮ, L. *Vybrané kapitoly z práva EU*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7418-049-1.

MUNKOVÁ, G. *Sociální politika v evropských zemích*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0780-8.

SALLUSTIO, A. *Sozialporträt Südtirol*. Bozen: ASV, 2009. ISSN 0340-1677.

Internetové zdroje:

ČSSZ: *Časopis Národního pojištění č. 2/2008* [online]. © 2008 [cit. 2011-02-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/casopis-narodni-pojisteni-c-2-2008-systemy-socialniho-zabezpeceni-v-eu---italie.htm>>.

ČSSZ: *Koordinace sociálního zabezpečení* [online]. © 2006 [cit. 2011-03-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.cssz.cz/cz/evropska-unie/socialni-zabezpeceni/>>.

Employment in Italy (Zaměstnanost v Itálii) [online]. © 2009 [cit. 2011-01-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.howtobooks.co.uk/abroad/italy/employment.asp>>.

EVROPSKÁ KOMISE [online]. © 2009 [cit. 2011-02-27]. Dostupné na WWW: <http://ww.ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/national_schemes_summaries/ita/1_general_cs.htm>

EVROPSKÁ KOMISE [online]. © 2009 [cit. 2011-02-26]. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/national_schemes_summaries/ita/2_01_cs.htm>.

Historie Itálie [online]. © 2004 [cit. 2011-01-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.info-tour.info/italie/mainframe.htm>>.

Il contratto di lavoro (Pracovní smlouva) [online]. © 2008 [cit. 2011-01-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.ilcontrattodilavoro.it>>.

Itálie [online]. © 2010, poslední aktualizace 6. listopadu 2010 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.italia.it/en/discover-italy>>.

Jižní Tyrolsko - italská pohoda a německý komfort [online]. © 2011 [cit. 2011-03-10]. Dostupné na WWW: <<http://www.lideazeme.cz/clanek/jizni-tyrolsko-italska-pohoda-a-nemecky-komfort>>.

Jižní Tyrolsko [online]. © 2007 [cit. 2011-03-15]. Dostupné na WWW: <http://www.voltek.cz/dolomity/tyroly/tyroly_popis.htm>.

MPSV: *Volný pohyb osob* [online]. © 2007, poslední aktualizace 4. května 2009 [cit. 2011-03-05]. Dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/1280>>.

Práce v Itálii [online]. © 2009, poslední aktualizace 14. října 2010 [cit. 2011-03-01]. Dostupné na WWW: <http://www.portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme/italie/>.

Práce v Itálii [online]. © 2010 [cit. 2011-03-03]. Dostupné na WWW: <<http://www.eures-prace.cz/prace-v-italii/text.html?id=61>>.

Zdroje příloh:

Mapa Itálie [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.map-of-italy.org/italy-map-800.jpg>>

ABSTRAKT

ŠETINOVÁ, L. *Zaměstnání zahraničních pracovníků a jejich povinnosti ve vztahu k sociálnímu zabezpečení v Itálii (zaměřeno na oblast Trentino-Alto Adige/Südtirol)*. České Budějovice 2011. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Mgr. Jana Šimečková.

Klíčová slova: Itálie, sociální zabezpečení, zahraniční pracovníci, pracovní podmínky

Práce se zabývá zmapováním sociálního zabezpečení v Itálii a otázkou, jaké nároky a povinnosti k němu vznikají zahraničním pracovníkům. V teoretické části je nastíněna historie Itálie a struktura obyvatelstva této země, sociální zabezpečení v Itálii, možnost, jak lze v této zemi získat zaměstnání a co vše je k tomu potřebné, a dále jsou nastíněny zvyklosti a podmínky pracovních vztahů v této zemi.

Praktická část bakalářské práce obsahuje výzkum prostřednictvím řízeného rozhovoru. Snažím se zde zmapovat, z jakých důvodů přicházejí zahraniční pracovníci za zaměstnáním do této země a zda zde nacházejí zaměstnání odpovídající jejich dosaženému vzdělání. Dalším cílem výzkumu bylo zjistit, zda tito zahraniční pracovníci mají přehled o sociálním zabezpečení v Itálii a jsou schopni si vyřídit potřebné záležitosti v tomto směru.

ABSTRACT

ŠETINOVÁ, L. *Employment of foreign workers and its obligations in connection with a social welfare programs in Italy (with focus on Trentino-Alto Adige/Südtirol region).*

Bachelor Thesis, University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Faculty of Theology, Department of Practical Theology. Supervisor Mgr. Jana Šimečková.

Key words: Italy, social welfare programs, foreign workers, work conditions

This bachelor's thesis is concerned with the social welfare programs in Italy, its claims and commitments for foreign workers. In the theoretical section there is described a history of Italy, its population structure, social welfare programs and how to obtain a work through all requested criteria. Nevertheless there are also discussed habits and conditions of industrial relations in Italy.

In the practical section, on the basis of what we learned from the analytical section, I put together a research by the way of interview and I am trying to monitor a reasons which lead the foreign workers to work in Italy. I put focus on their qualification together with proposed work. The next target of my research is to find if foreign workers are able to settle all required matters concerning social welfare programs in Italy and their awareness about it.